

het goud van peru

het goud van peru

schatten van het incarijk

centraal museum utrecht

15 december 1962 - 10 februari 1963

Verantwoording

In 1954 heeft het Centraal Museum der Gemeente Utrecht, in samenwerking met de stichting „Het Spaans Instituut" (thans het Spaans-, Portugees-, Ibero-Amerikaans Instituut) aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, met steun van het Prins Bernhardfonds, een overzichtstentoonstelling gehouden van de kunst van Peru voor de verovering door de Spanjaarden in 1523, dus van de pre-Inca- en de Incatijd.

Deze tentoonstelling omvatte een overzicht naar technieken, materialen en typen, toonde derhalve ceramiek, stenen en houten voorwerpen, weefsels, en objecten in zilver en goud. De gouden objecten vormden toen slechts een zeer klein deel der tentoonstelling.

Het verheugt ons thans het boeiend aspect van de goudsmeedkunst, die in Peru een zo hoge vlucht had genomen, met een grote collectie van uitgelezen stukken, als een soort vervolg op de tentoonstelling van 1954, het Nederlands publiek te kunnen aanbieden.

Dit is mogelijk dank zij de grote bereidwilligheid van de eigenaar, de heer Miguel Mujica Gallo te Lima, wie wij hulde brengen voor het op een verantwoorde wijze opbouwen van zulk een kostbare en kostelijke verzameling, en van harte dank betuigen voor het tijdelijk afstaan van zijn collectie.

Hoewel de tentoonstelling die in enkele andere steden van West-Europa: Brussel, Stockholm en Kopenhagen, werd getoond, ook nog een rijke verzameling precolumbiaans aardewerk en weefsels, evenals schilderijen en zilver uit de tijd der Spaanse overheersing omvatte, hebben wij, gezien de uitvoerige door ons in 1954 gehouden tentoonstelling, ons tot het precolumbiaans goudsmeedwerk beperkt, ten einde hiermede sterker de nadruk te kunnen leggen op de grote variëteit en de artisticiteit die in deze kunstwerken worden aangetroffen.

Dat Zijne Koninklijke Hoogheid de Prins der Nederlanden er met grote welwillendheid in heeft toegestemd, in zijn hoedanigheid van voorzitter van het „Spaans-, Portugees-, Ibero-Amerikaans Instituut" aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, deze tentoonstelling, evenals die van 1954, te openen, vervult ons met grote vreugde en dankbaarheid.

Als intermediair voor het realiseren van deze tentoonstelling traden op de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Nationale Opvoeding en Cultuur van Peru, het Ministerie van Nationale Opvoeding en Cultuur te Brussel en het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen te 's-Gravenhage. Speciaal de heren Dr. Carlos Vasquez Ayllon, directeur voor Informatie en Propaganda te Lima, J. van Lerberghe, adviseur voor Kunstpropaganda te Brussel, Z. Exc. Mr. C. W. A. Baron van Haersolte, Ambassadeur der Nederlanden te Lima, Mr. H. J. Reinink, directeur-generaal voor de Kunsten en de Buitenlandse Culturele Betrekkingen en Drs. M. T. T. van Loosdrecht, hoofd van de onderafdeling Algemene Zaken van de afdeling Buitenlandse Betrekkingen, beide te 's-Gravenhage, zij hier dank gebracht voor hun zeer gewaardeerde persoonlijke bemiddeling.

Het Spaans-, Portugees- en Ibero Amerikaans Instituut steunde ons bij het uitgeven van de catalogus. Wij zijn hiervoor in hoge mate erkentelijk.

Dr. Maria Elisabeth Houtzager
Directrice Centraal Museum

Het Goud van Peru

Alle antieke mythen over fabelachtige rijkdommen, alle middeleeuwse visioenen van schatteneilanden en gebieden van Utopie en Droom, alle recepten uit de oudheid en magisch-godsdienstige proefnemingen van de mediëvale alchimisten om het metaal tot goud om te toveren, verdwijnen in rook of vervallen in het niet, als in de 16e eeuw de ontdekking van het Inca-rijk en van de schatten van Coricancha de wereld versteld doet staan.

De verbeelding van de filosofen, die droomden van Atlantis, en van de zeevaarders, die de weg naar Cipango zochten, was in feite niets anders dan het heimwee naar Peru. Pizarro is de enige argonaut uit de geschiedenis, die de onzichtbare draak, welke het Gulden Vlies bewaakte, de nek omwrong en het flesje van de esoterische middeleeuwse wetenschap, dat tot het vinden van de Steen der Wijzen leiden moest, doch nu overbodig werd, aan scherven sloeg. Peru overtrof door zijn schatten de roem van Kolchis en Ofir. Bij de ontdekking van Amerika werd de hand gelegd op het enige, echte Gulden Vlies. De Inca Atahualpa, die, gedragen op zijn gouden ligbed, op het stadsplein van Cajamarca aankomt te midden van de fonkelende stoet van zijn soldaten, uitgerust met kurassen, diademen en houwelen van goud, of die het wisselhuis vult met gouden platen en vazen, is de authentieke vorst van Eldorado.

Zo begrijpt men thans de verbluffende kronieken, de louter Europese verbazing van de humanisten, de log- en dagboeken en de hyperbolen van de dichters en geschiedschrijvers. Het nieuws dat ons uit Peru bereikt, schrijft de licentiaat Espinosa de Panama aan de koning, kort nadat de Inca overwonnen was, «gaat elke droom te boven». Gonzalo Fernandez de Oviedo, die twintig jaar lang, van San Domingo tot Panama al de natuurlijke rijkdommen van de Nieuwe Wereld gezien heeft en er mee in aanraking kwam, om er gewag van te maken in zijn *Beknopte Natuurgeschiedenis van Indië*, staat vol bewondering tegenover die «Schatten van Peru» als hij een goudstaaf van vierduizend peso's (peso: 4,5 gr.) in zijn handen heeft gehouden en hoort van

een in zee verloren goudklomp van drieduizend zeshonderd peso's, wanneer hij gouden vazen en voorwerpen «waarvan men nooit heeft horen spreken» naar Spanje ziet vervoeren. In dezer voege brengt hij commentaar uit en laat zijn aangeboren wantrouwen en scepticisme varen: alles wat van Cortes verteld werd verkeert in duisternis vergeleken bij het licht dat ons van de rijkdom der Zuidelijke Zeeën tegenklaart. «De schatkamer van de Inca's van Cuzco gaat alle oorlogsbuit uit de geschiedenis te boven: de plundering van Genua, Milaan of Rome, de buit bij de gevangenneming van Frans I en de plundering van Montezuma — zegt de kroniekschrijver van de Katholieke Koningen vol bewondering — omdat «de schatrijke koning Atahualpa en de bewoners en gebieden, van wie men reeds zoveel ontving en nog steeds meer verwacht, er voor zorgen dat alles wat men van de Nieuwe Wereld vernam en als rijk bestempelde, nu slechts weinig zaaks blijkt te zijn.»

De opkomst van de metaalbewerking was, volgens Paul Rivet, een cultuurgebeurtenis voor Zuid-Amerika. Mexico maakte pas omstreeks de 11e eeuw kennis met de metalen. De Mayacultuur bezat slechts een rudimentaire metaalindustrie en enkel de Maya's van het tweede rijk bewerkten goud en kenden koper, doch geen brons. Het gebruik van gedegen goud en van koper is daarentegen algemeen in het Andesgebied van Columbië, Peru, Ecuador en Bolivië en het schijnt ook overal doorgedrongen te zijn in het binnenland van Guyana en in de kuststreek van Peru. Goud werd in Peru gebruikt vóór het koper. In Nazca en Chavin treft men goud aan in de oudste lagen; het duurt echter tot de 4e eeuw voor men het koper kende. Toen de Tiahuanaco-cultuur opkwam kende men het niet, in het oude Chimu evenmin. De *tumbaga*-techniek — een legering van goud en koper — ook *guanin* genaamd, is kenmerkend voor de gehele streek van de Caraïben, van bij het begin van onze jaartelling.
«In de Antillen en op het vaste land», schrijft Oviedo, «bewerken de Indianen goud, vermengen het gewoonlijk met koper of zilver en verminderen het gehalte naar goeddunken». De Chibca's verspreiden die *tumbaga*-techniek en perfectioneren de kunst om goud te kleuren, ze verspreiden de techniek van het goud pletten, van het autogeenlassen, van het lassen door legering en van de gietvorm «cire perdue» (met verloren was). Deze laatste techniek raakt eveneens verspreid in Ecuador en langs de Peruaanse kust, volgens Rivet, die vast meent te mogen veronderstellen dat de metaalbewerking uit de Caraïbische eilanden afkomstig is.
De Chimu's brachten een van de meest vooruitstrevende technieken van de goudsmeedkunst tot ontwikkeling. Ze bewerkten het goud in gesmolten toestand, en wisten het ook te lassen, te klinken en te drijven met de hamer. Langs de kusten van Peru ontwikkelde zich ook zeer vroeg, reeds ten tijde van de Paraca's, de zilversmeedkunst, die op de Peru-Boliviaanse hoogvlakte pas doordringt tijdens de tweede periode van de Tiahuanaco-cultuur en in Ecuador tijdens het Inca-tijdperk. Het brons zou, volgens Rivet, pas tijdens de tweede Tiahuanaco-periode voorkomen, terwijl het langs de kust slechts naar het einde van het Chimu-tijdvak toe en in Ecuador ten tijde van de Inca's zijn intrede doet. De Inca's zijn de grote verspreiders van het brons geweest; zij hebben het in alle gewesten die zij veroverden, ingevoerd.
De Mochica's van de Peruaanse kust, die afkomstig waren van de centrale laagvlakten van het land, hadden als centrum de Zon- en Maanpiramiden te Moche. Vóór alle andere volksstammen van Peru wisten zij de metalen te bewerken. Zij bezaten de techniek van het lassen, het kloppen, het smelten, het drijven, het vergulden, het emailleren en het «verloren-wasprocédé». Terwijl zij hun aardewerk in twee kleuren, oker en roomkleur, vaardig met fijne tekeningen versierden,

die jacht- en andere taferelen voorstelden, perfectioneerden zij de edelsmeedkunst door het vervaardigen van godenbeelden en maskers, sieraden en werktuigen, wapens, vazen in drijfwerk, krijgshalssnoeren, vruchten of planten, geïdealiseerde monsters en *tupus*, armbanden en indiaans schoeisel, hangers en ringen, epileertangen, scepters, knotsen, helmen, offermessen met inlegsels van turkoois en smaragd, gebeeldhouwde vazen uit zuiver goud, gouden schilden met diermotieven en groteske goden met een kroon in maansikkelvorm op het hoofd. Al deze voorwerpen in verzilverd goud lijken beschenen door het bleke maanlicht. En het beeld van de maan, nachtelijke godin van strand en zee, geeft de Chimu-kunstenaars decoratieve vormen en liturgische huldeblijken in, welke tot uiting komen in de diademen in halvemaanvorm van de goden en helden van hun beschaving en in de voorkeur voor spinnen en vossen als symbolen. Deze edelsmeedkunst ten behoeve van de godsdienstige of burgerlijke plechtigheden neemt de grilligste vormen aan, maar ook de meest gracieuse met haar straalvormige gouddraden, haar klokjes en belletjes van hol goud, of ook met haar zwaardere voorwerpen, waarin de kunst van steen en ceramiek wordt nagebootst: de vazen van goud en turkoois, de gouden heilige vaten, zoals het unieke exemplaar uit de verzameling Mujica. Heel de feërieke juwelenrijkdom van goud der Mochica beeldenmakers en later van hun opvolgers in Chimu — die waarschijnlijk reeds Cuimbaya-invloed hadden ondergaan — werd gedeeltelijk overgenomen door de sobere techniek van de Inca-kunst, maar de ziel en de stijl van de kunstsmeden van Moche, van Lambayeque en van Chanchan was verloren gegaan. Toen de Inca's het Chimu-gebied en zijn hoofdstad Chanchan hadden veroverd met Tupac Inca Yupanqui, werden, volgens de woorden van Cieza, daar de *yunga's* van de streek «bekwame goudbewerkers waren, velen onder hen uit Cuzco weggevoerd naar de uithoeken van de provincies, waar zij zilver, goud en edelgesteenten, kruiken en vazen of andere voorwerpen, die men hun bestelde, vervaardigden».

Naargelang de pracht van Coricancha groter werd, samen met de groeiende macht der Inca's, vermeerderde ook het staatsievertoon en de verspilzucht in de Inca-paleizen. De Inca en zijn dienaren schitterden van goud en gesteenten. De Inca en zijn hof gaan gekleed in tricots met goud geborduurd, met *pura-pura's*, diademen en schoeisel van goud. Het vaatwerk van de Inca en van de edellieden is uitsluitend uit goud vervaardigd. De utensiliën van het koninklijk huis, met inbegrip van de kruiken voor dagelijks gebruik of voor de keuken, waren allemaal uit goud en zilver gesmeed. Men dronk uit gouden schalen, ten teken van adel en vrede. Alle trommen waren van goud, alle muziekinstrumenten met edelstenen bezet. De Inca Pachacutec kwam op het idee na zijn triomf de rode kuif van zijn voorvaderen te vervangen door een *mascapaicha* van goud en smaragd. De zetel van de Inca, *tiana* genaamd, een lage stoel uit massief goud van 16 kar. was «met talrijke smaragden en andere edelgesteenten versierd» en viel Pizarro als trofee in handen te Cajamarca. Garsilaso beweert dat hij een waarde had van 25.000 gouddukaten. Volgens het zeggen van de dragers van de Inca, die door Cieza ondervraagd werden, was de draagstoel van de Inca, die door 25 man gedragen werd, zo kostbaar dat «de edelgesteenten, waarmee hij versierd was, zo groot en zo talrijk waren dat zijn waarde onschatbaar was, zonder het goud mede te rekenen waaruit hij was gesmeed».
De weelde van de Inca-paleizen wilde bovendien de eeuwigheid trotseren. Ze ging niet teloor noch raakte verspreid zoals die van de westerse monarchen bij hun dood. Elke Inca laat zijn paleis onaangeroerd met zijn vaatwerk en juwelen, waaraan zijn opvolger niet raken mag. De nieuwe Inca moet een nieuw paleis oprichten en de edelsmeden

van het gehele rijk opdracht geven hem nieuwe kruiken, *tupus* en diademen te vervaardigen.
Elk Inca-paleis blijft aldus bewaard als een museum van de vroegere heerser. Daarin blijft buitendien, voor zijn clan of *panaca*, zijn borstbeeld of *guaoqui* uit gesmolten goud bewaard, terwijl zijn mummie waakt naast die van zijn voorgangers in de kapel van de Zon van Coricancha. Te Pisac, onder «een gewelf van drie zalen» bevond zich de fabelachtige schat van Pachacutec, te Chincheros die van Tupac Yupanqui en de schatten van Huayana Capac te Caxana en te Yucay. Het goud herkomstig van de overwinning wordt aldus ritueel goud en wordt de gevangene van het Inca-fatum. Daardoor komt het, zo zegt de kroniekschrijver Pedro Pizarro, «dat de meeste mensen, schatten, uitgaven en ondeugden in de macht van de doden waren», zodanig dat de Inca Huascar, in een demonische en profetische bevlieging, aankondigde dat men alle lijken der Inca's zou moeten begraven, omdat de doden en niet de levenden «alles bezaten wat in zijn rijk het beste was.»
Het hoogtepunt van het rijk, voor zover het zijn rijkdom en oosterse praal betreft, wordt bereikt onder de Inca Huayana Capac.
Het Aucaypata-plein te Cuzco schittert van goud, *cumbi*-zijde, pluimen en edelgesteenten. De naakte paleizen van de vroegere, aartsvaderlijke Inca's worden onvoorziens met versierselen gevuld: gouden lijsten, deuren uit jaspis en gekleurd marmer, plastische motieven in de vorm van hagedissen, vlinders, grote en kleine slangen «die langs de muren van die paleizen schenen te stijgen en te dalen». Het Inca-leger presenteert zijn vijftigduizend manschappen allen in goud en zilver uitgerust. In het midden van het plein staat een toneel «overdekt met stoffen en pluimen, vol kristalparels, en met grote, uiterst fijne wollen dekens met zilverwerk, goud en gesteenten doorweven». Op een gouden schabel wordt er het zinnebeeld van de zon geplaatst. «Voor ons staat het vast — zo luiden de woorden van de kroniekschrijver Cieza — dat noch te Jeruzalem, noch te Rome, noch in Perzië, noch in enig ander land ter wereld, noch in enige staat, ooit door enig koning op één plaats zoveel goud, zilver en edelgesteenten bij elkaar werden gebracht als op het plein te Cuzco». Om de roem van het plein en van het rijk te bekronen en te omkransen, gaf de Inca Huayana Capac het bevel een gouden koord of keten van driehonderd vijftig voet lang te smeden, opdat de Indianen zich hieraan zouden kunnen vasthouden bij het dansen ter gelegenheid van het feest ter ere van de daden en wapenfeiten van de voorouders. En hij geeft tevens bevel twee «gouden en zilveren knotsen» te plaatsen aan de verre gebieden van het Rijk in de grensstreek van Vilcanota om daar een dreigende en magische verdediging te vormen tegen de «Collas», alsook «enkele gouden palen» in de streek van Ancasmayo langs de woelige grens van de ononderworpen «Pastos», als teken van trots en macht.
Het is mogelijk dat de worsteling van de wereld en van de geschiedenis, het ontstaan en vergaan van de wereldrijken, naar het woord van de Engelsman Carlyle, niet anders is dan een faze van de eindeloze en gigantische strijd tussen ongeloof en geloof. Het Inca-rijk blijkt in het raam van deze conceptie te passen, want zijn bloei en macht komen tot stand door een akte van geloof op het ogenblik dat de gouden staaf van Manco Capac in de vruchtbare en beloftevolle grond van Cuzco dringt, waaruit de stad en het koninkrijk zullen oprijzen; en zijn ster begint te tanen wanneer de twee bastaarden van de Inca, Huascar en Atahualpa, bevel geven, de eerste om de heilige vaten en de mummies van Cuzco te vernielen, en de tweede om met slagen van een gouden hellebaard de priester van de Heilige Vaas van Huamachuco te tuchtigen, die hem de onvermijdelijke en naderende katastrofe had voorspeld.

PAUL PORRAS BARRENECHEA

Uit
Péro
door
uitg.

Uit de inleiding van het boek *L'Or du Pérou*
door Miguel Mujica Gallo, 1959,
uitg. Aurel Bongers te Recklinghausen

«De kunstsmeden uit het oude Peru waren meesterlijke metaalbewerkers. Drijfwerk, pletten, graveren, lassen: dit alles werd in de achtste eeuw reeds dagelijks door hen verricht. Het meest in zwang was de «verloren-was techniek», een procédé sinds onheuglijke tijden in het Oosten bekend, doch in het Westen vergeten geraakt tot de tijd van de Renaissance. Het bestond in het boetseren van het voorwerp in week hars en het dan te bedekken met een leemsoort als die, welke men aantreft in de *huaco*'s. Bij het bakken van de leemlaag vloeit de smeltende was weg en laat een holle vorm na als preciesnegatief van het origineel. In die gietvorm werd dan het vloeiend metaal gegoten en als dit gestold was verbrak men de lemen schaal.
In het noorden van Peru bestond ook volgende techniek: het voorwerp werd geklopt, gegraveerd, ingelegd en daarna in het vuur gehard. Dan volgden de werkzaamheden van het lassen (met de hamer of door smelting), uitgevoerd door middel van goud van laag gehalte of van zilver. Kleine ovens met koperen pijpen voor luchttoevoer om het vuur aan te wakkeren werden daarvoor gebruikt. De smeltovens voor het goud waren, evenals de holle vormen, vervaardigd uit een mengeling van leem en gips.
Deze techniek maakte het mogelijk verfijnd en rijkgedetailleerd smeedwerk te verrichten. Daarom is het aantal voorwerpen met hoge artistieke waarde zo groot. Slechts zelden treft men in de Peruaanse edelsmeedkunst twee identieke voorwerpen aan, wat waarschijnlijk zijn oorzaak vond in het bijgeloof.
Goud werd voor allerhande versieringen aangewend, om de muren te behangen en zelfs om zich te kleden voor plechtige feesten. Men mag trouwens beweren dat de precolumbiaanse edelsmid zo goed vertrouwd was met het metaal, dat hij in staat was alle legeringen te gebruiken die zijn juwelen de hoogst mogelijke pracht konden verlenen: hij mengde zilver met goud en vervaardigde met deze legering hoogreliëfs en filigraanwerk, waarmee slechts de allernieuwste producten van de Europese beschaving de vergelijking kunnen doorstaan. Voor het zeer fijne werk kende men bovendien de kleurtechniek: aan het brons of koper wordt een zeer kleine hoeveelheid goud toegevoegd; zulke legering wordt dan bewerkt met een zwak zuur dat zachte metalen (koper, tin) zo goed oplost dat ten slotte een fijne goudlaag zich aan de oppervlakte van het voorwerp vastzet. Om zich dit zuur aan te schaffen gebruikten de oude Peruanen bepaalde grassoorten, wellicht het zuring.
Onder de hier afgebeelde voorwerpen verdienen vooral de godenbeelden en godheden de aandacht; daarbij komen plechtigheidssieraden voor mannen en vrouwen, krijgssieraden en wapens, hiërarchische attributen, priesterlijke ornamenten en juwelen, alsook voorwerpen uit de grafsteden van hoge personages. De catalogus van de gouden en zilveren voorwerpen, die door Pizarro aan Keizer Karel werden gezonden, geeft een duidelijk beeld van de wereldfaam, welke Peru genoot als rijkste land op aarde in edele metalen. De bevestiging hiervan lezen wij bij de franciskanermonnik Diego de Cordova, die in 1645 schreef: «De schatten van goud, zilver en edelgesteenten, die de Inca's bezaten, overtroffen ontegensprekelijk al wat de koningen van de gehele wereld hebben kunnen vergaren.»

Peru

Peru is het derde grootste land van Zuid-Amerika in oppervlakte (1 miljoen 378.360 km2). Het telt heden ongeveer 9.000.000 inwoners en geniet van een sterk gevarieerd klimaat ingevolge zijn aardrijkskundige ligging. Het omvat namelijk drie duidelijk verschillende gebieden: een smalle strook langs de kust van de Stille Oceaan van 2.000 km. lengte, een bergstreek gevormd door de hoge Andesketens en een warm, vochtig, zeer dun bevolkt woudgebied, waar de kunst nooit het embryonale stadium ontgroeide.

De grote Culturen

Chavin de Huantar:

Chavin de Huantar, waarvan de cultuur zich ontwikkelde voor de christelijke jaartelling is in een tamelijk onherbergzame streek gelegen in een smalle vallei op een bijrivier van de Marañon of bovenloop van de Amazonestroom. De stad telde verschillende groepen indrukwekkende gebouwen, waarvan de muren versierd waren met zeer knap uitgevoerde beeldhouwwerken. Deze stelden meestal dieren voor, als katachtigen, slangen en vogels. De Chavin-mensen hadden ook een voorkeur voor monsterfiguren. Zij kenden ook de ceramiek en brachten het beugelhandvat in zwang, dat tot aan de Spaanse periode zou voortbestaan.

Paracas-Necropolis:

Deze dodenstad ligt op de Peruaanse zuidkust, niet ver van de Holenstad Paracas, waar aardewerk van de Chavinperiode gevonden wordt. Te Paracas-Necropolis, waarvan de cultuur eveneens vóór onze jaartelling wordt gesitueerd, werden, benevens gebruiksvoorwerpen, die naast de doden werden neergelegd, vele mummies gevonden, waarvan talrijke exemplaren sporen van schedelboringen vertoonden. Deze mummies waren in prachtige stoffen gewikkeld, die dank zij de droogte van het zandige terrein, haast ongeschonden bewaard gebleven zijn.

Nazca:

Eveneens aan de zuidkust van Peru gelegen, vertoont Nazca een zeer oude cultuur, vooral merkwaardig door haar weefsels en haar gepolychromeerd aardewerk. Het enige metaal dat bewerkt werd was goud, dat geklopt en soms gegraveerd werd.

Tiahuanaco:

Gelegen op het bergplateau (3.900 m. hoog) aan de oever van het Titicacameer, heden Boliviaans grondgebied, is Tiahuanaco een van de interessantste archeologische steden van de Andes en de beroemdste na Cuzco. Het was een godsdienstig centrum, want aldaar zou de god Viracocha zon, maan en sterren, hemel en aarde geschapen hebben. Toch schijnt zijn cultuur niet verder dan het jaar 1.000 terug te gaan, als men uitzondering maakt voor het enigszins logge aardewerk. Zijn fameuze zonnepoort, een monolitisch gebouw is een van de belangrijkste precolumbiaanse monumenten. De stijl van zijn aardewerk en zijn weefsels hebben zich overal zeer snel verbreid en de metaalbewerking was er zeer bloeiend.

Mochica-cultuur:

Verspreidde zich langs de noordkust van Peru, in de valleien van Pacasmayo, Chicama, Moche en Viru. Duurde ongeveer 500 jaar, van de 5e tot de 10e eeuw, toen de gebieden, waar deze cultuur geboren was, onder de heerschappij van de Chimu-stammen kwamen. De Mochica-Indianen brachten bewonderenswaardige kunst- en bouwwerken tot stand, o.m. de Zonnepiramide, de «Huaca del Sol» te Moche. Hun fraaie ceramiek — signaleren wij terloops dat de precolumbiaanse indianen de draaischijf niet kenden en zich later van kneedvormen bedienden — verstrekt ons prachtige gegevens over hun dagelijks leven door zijn naturalisme, hetzij door de beschilderde vazen, hetzij door de portret-vazen of figuren in hoog-reliëf. De meeste van deze drinkkruiken zijn voorzien van een beugelhandvat.

Chimu-cultuur:

Volgens de legende zouden de Chimu-Indianen vanuit onbekende gebieden op vlotten op de Peruaanse kust zijn aangekomen, onder de leiding van hun grote hoofdman Naym-Lap, stichter van de Chimu-dynastie. Zij namen het bewind over van de Mochica's aan Peru's noordkust en ontwikkelden van 1200 tot 1400 een cultuur die vooral door haar edelsmeedkunst belangrijk is. Zij waren zeer bedreven in het bewerken van koper, brons, tumbaga (koper-en goudlegering), zilver en goud en in het inleggen van turkooizen, smaragden, parelmoer en kwarts. Het aardewerk ging de weg van de industrialisatie op, al was het zeer kunstig met zijn lichte voorliefde voor dubbele vazen en zwart aardewerk. De hoofdstad van het Chimurijk, Chanchan, was een belangrijk centrum, jammer genoeg hoofdzakelijk uit «adobes», stenen van in de zon gedroogd slijk, gebouwd, zodat ze erg van de tijd heeft geleden. Daarentegen bereikten de weefsels en de werken met pluimen een zeer hoog artistiek peil.

De Inca's:

Het Rijk van de Inca's dat bij de dood van Pachacutec tot één staat werd versmolten en zijn gouden eeuw kende van 1440 tot 1532, datum waarop Atahualpa door de Spanjaarden ter dood werd gebracht, was het levenswerk van twaalf heersers: Manco Capac, Sinchi Roca, Lloque Yupanqui, Mayta Capac, Capac Yupanqui, Inca Roca, Yahuat Huaca, Viracocha, Pachacutec, Inca Yupanqui (1438-1471), Topa Inca Yupanqui (1471-1493), Huayana Capac (1493-1525), Huascar en Atahualpa (1525-1532). Op het hoogtepunt van zijn bloei strekte het zich uit over 4.000 km, van de rio Anscamayo in Columbië tot aan de rio Maule in Chili. Zelf waren zij geen kunstenaars, doch van de volkeren der pre-inca-culturen eisten zij alle kunstschatten op, waarvoor wij thans nog in bewondering staan. Doch zij waren wel grote bouwers. Al kenden zij het wiel niet, zodat alle transport door dragers moest geschieden, toch waren zij er in geslaagd een wegennet aan te leggen van 16.000 km, waarvan een weg van 2.500 km langs de zeekust liep, tot in het hart van Chili en een weg in het binnenland die Ecuador met Argentinië in verbinding stelde. Om de stromen over te steken maakten zij, bij gebrek aan de kennis van het boogprincipe, bruggen door middel van kabels uit cabuya-vezels, welke nog lang na de conquista gebruikt werden. Zij bouwden de vesting Sacsayhuaman en versterkte steden (Macchu Pichu) waarvan de architectuur grondig verschilt van de Mexicaanse. Deze laatste is over het algemeen erg versierd en overladen, terwijl die van de Inca's zeer sober is en haar schoonheid enkel schuilt in de volmaaktheid van het in elkaar passen van de enorme steenblokken. Wat de edelsmeedkunst betreft hebben de Inca's zich beperkt tot het vervaardigen van enkele godenbeelden en enkele gebruiksvoorwerpen als de *tupus*. Voor het aardewerk ging hun voorliefde naar de *aryballos*. Tijdens deze cultuur treft men ook vaak *keros* of houten drinkbekers aan. Zij zijn met harskleuren beschilderd en werden gebruikt tijdens de drinkgelagen. Tijdens het koloniaal tijdvak bleven ze nog in zwang. De hoofdstad van het Incarijk was Cuzco, wat «navel der aarde» betekent.

Beknopt lexicon

Ambachten:
In het Inca-rijk werkten de edelsmeden, wevers, pottenbakkers en beeldhouwers hetzij rechtstreeks voor het hof, hetzij voor lokale vorsten. Zij waren ontslagen van alle karweien en werden gekleed en gevoed op de kosten van de Inca of van de dignitarissen voor wie zij werkten. Alleen de voorwerpen voor dagelijks gebruik werden thuis bij de landbouwers vervaardigd.

Aryballo: soort vaatwerk in urnvorm met flessehals.

Cabuya: vezel van de agave.

Chicha:
Gegiste drank uit maïsgraan toebereid. Over het algemeen werden de ouden van dagen, voor werken minder geschikt dan de mensen in volle levensbloei, belast met het kauwen van maïs om de gisting onder de werking van het speeksel te bevorderen. Het gekauwde graan werd dan in een kruik met water gedaan, welke men onder de grond stopte om de drank tegen de hitte te behoeden.

Coca:
Coca was het meest speciale van de artsenijkruiden der Indianen. De Cocaplant stamt uit de ongezonde tropische gebieden en levert jaarlijks drie bladeroogsten op. De bladeren worden door voorzichtige en geleidelijke blootstelling aan de zon gedroogd. Men maakte ze eetbaar door toevoeging van een of andere alcalische stof, meestal as van *quinoua*. Men kauwde het als rolletjes pruimtabak. Met mate genomen maakte het tegen vermoeienis bestand, doch misbruik leidde tot afstomping.

De condor:
Grote vraatzuchtige vogel van een meter lang en ten minste drie meter vleugelslag, die op de hoge kruinen van het Andesgebergte leeft. De condor is de vogel die het hoogst vliegt. Door de voortdurende jacht, die op de condor gemaakt werd, is de vogel zeer zeldzaam geworden. Eertijds werd hij vereerd om zijn grootte.

Cusqui:
religieus feest in mei ter ere van de goden van de landbouw; ook goden van de landbouw.

Estolica:
Schietstok of stok om pijlen te werpen. Circa 50 cm. lang en aan het ene uiteinde voorzien van een opstaande rand, aan het andere van een haakje. Op de rand plaatste men de punt van de pijl en de hiel onder het haakje. Men maakte dan het gebaar alles samen weg te werpen, doch de leistok hield men tegen om de pijl, uit silex, hout of been gemaakt, alleen te laten uitschieten.

Huaco:
aanduiding van elk heilig voorwerp.

Huislla: ceremoniële lepel.

Inca:
De Inca was het opperhoofd van goddelijke oorsprong. Het symbool van de keizerlijke waardigheid was de *llautu*, een vlecht uit vier verschillende kleuren die hem verscheiden malen om het hoofd werd gewonden en op het voorhoofd een wollen franje bevestigd hield, waarvan elk element door een gouden buisje stak. In zijn oren waren zeer grote gouden schijven gespannen met kokervormige staafjes: de *orejeras*. Gewoonlijk hield hij een korte gouden hellebaard of een met sterren bezette knots in zijn hand. De Inca ging gekleed in de fijnste wollen stoffen, o.m. geweven uit wol van het vicuña-schaap, die tamelijk zeldzaam was, of droeg mantels gemaakt uit vleermuisdons. Als juwelen droeg hij weelderige borstplaten en zware armbanden. Andere kentekenen van zijn heerschappij waren de «napa» of witte lama, die doorging voor het eerste dier op aarde na de zondvloed, en de «suntur paucar», een lange schacht met goud versierd en met bovenop een pluimenbos. De leden van de keizerlijke clan hadden het recht sommige onderscheidingstekenen van de Inca te dragen, die evenwel in zekere details anders waren. Zo was de *llautu* eenkleurig en de *orejeras* waren kleiner van diameter dan die van de Inca.

De kikvors:
Als men de kikker zo vaak ziet afgebeeld in de kunst van het pre-incatijdvak dient dit verklaard doordat hij het symbool van de vochtigheid was en waarschijnlijk de god van het water voorstelde.

Lama, vicuña-schaap en alpaca:
Herkauwende zoogdieren, behorend tot de familie der kameelachtigen. De Peruanen slaagden er in de eerste twee te temmen en deze bergdieren tot lastdieren te maken. Zij kleedden zich met hun wol, voedden zich met hun vlees en hun melk. De lama was ook een offerdier voor de goden. De wol van de kleinste lamasoort, het vicuñaschaap, was de mooiste en de zeldzaamste. Men hield ze speciaal voor de klederen van de Inca. De lama of guanaco leeft in kudden in de Andes van de Evenaar tot Vuurland, evenals in West-Brazilië en West-Argentinië. De vroegere Indianen begroeven in hun weilanden kleine lama's, amuletten of conopa's, om van moeder-aarde, pacha-mama, grote aangroei van hun kudden te verkrijgen.

Llautu: vlecht, symbool van de waardigheid van de Inca.

Maïs:
Tot de grassoorten behorende plant door de Spanjaarden uit Zuid-Amerika naar Europa overgebracht. Zij was één van de hoofdelementen in de voedselvoorziening van de oude bevolking. In de kunst komt zij voor onder de vorm van amulet of conopa, die de vruchtbaarheid verzekert. In verband te brengen met de cultus ter ere van de sara-mama of moeder van de maïs.

Mascapaicha: kroon in diadeemvorm.

Nariguera: neussieraad.

Orejeras:
Als voor de jonge edelman de tijd van de initiatie aanbrak doorboorde men zijn oren met gouden staafjes die men in de opening liet steken. Geleidelijk stak men er grotere staafjes in, die de oorlel zodanig uitrekten dat zij tegen het dragen van zeer grote orejeras bestand werd. Omwille van die uitstaande oren gaven de Spanjaarden de Inca-edelen de bijnaam «orejones» (flaporen).

Pecari: klein waterzwijn.

Poema:
De poema, ook onder de volksbenaming coegoear bekend, is een vleesetend zoogdier met vale pels, een soort wilde kat, ongeveer ter grootte van een leeuwin. Wordt aangetroffen over heel het Amerikaanse vasteland, van Canada tot Patagonië. Door de Indianen als een heilig dier aanbeden voor zijn kracht.

Pura-pura: kledingstuk uit kleine veren samengesteld.

Quinoua: indiaans graangewas.

Quipu:
Daar de Inca's geen letterschrift kenden gebruikten zij een knopensysteem voor de volkstelling en het tellen van voorwerpen. De verschillende kleuren stemden overeen met de verschillende personen- of voorwerpenklassen. De bewering dat de quipu ook het vastleggen van historische feiten zou mogelijk gemaakt hebben wordt ten zeerste betwijfeld.

Tillandsies:
Wijdvertakte wortelloze planten, die los in de woestijn liggen.

Tumi: mes.

Tupu:
speld waarmede de mantel der vrouwen op de schouder werd vastgemaakt.

Varayoc:
gerechtsdienaar; symbool van de rechtspraak.

Viscache:
Knagend zoogdier dat op het ogenblik nog slechts in de pampas van Argentinië voorkomt.

Yunga:
werklieden uit het Chimu-gebied.

De Technieken

Metalen:

Goud wordt in Peru gewonnen uit de rivieren en uit onderaardse aders. Waar het in Mexico pas in de 11e eeuw door kunstsmeden werd gebruikt, werd het in Peru sedert lang bewerkt en bereikte het reeds tijdens de Chimuperiode een hoge technische volmaaktheid. De Inca's, die ook de grote verbreiders van het brons waren, verhieven het goud tot het zon-metaal, het mooiste geschenk voor de goden, wat het brengen van mensenoffers zo goed als afschafte. Goud werd ook het eremetaal voor de Inca en de heersende kaste van leger en priesters. De conquistadores, die het natuurlijk gemunt hadden op het goud van tempels en paleizen, hadden evenwel geen flauw vermoeden van de rijkdommen der grafsteden, waarin de heersers begraven lagen met al hun schatten, want volgens hun godsdienst was men in het hiernamaals arm en kwam men er niet tot rust, als men zijn bezit niet met zich meenam.
De Kerk verzette zich tegen grafschennis door de veroveraars. Als men de Incatijd de periode van de glorie van het goud zou noemen, dan mag de tijd van de republiek als die van de guano bestempeld worden en was de koloniale tijd die van het zilver. Goud treft men dan nog wel overvloedig aan op de prachtige lijsten, de kerkgewaden en de versierselen op de kleren, maar het tafelgerei in de woningen van de grote heren uit Spanje is uit zilver gesmeed. Dit metaal was herkomstig uit de rijke mijnen van Potosi, ontdekt in 1545 en geëxploiteerd met behulp van indiaanse werkkrachten, die in uiterst benarde levensomstandigheden verkeerden.

Aardewerk:

De pottenbakster uit de Andes, want het waren meestal vrouwen die dit kunstambacht beoefenden, bewerkte een leemsoort die dikwijls met maïsstro vermengd werd om te voorkomen dat het aardewerk bij het bakken of het drogen zou barsten. De draaischijf kenden zij niet en de verschillende delen van het aardewerk werden dus eerst geboetseerd of in een vorm gekneed en daarna aan elkaar gevoegd. Tuit en handvatten werden pas aangebracht als de rest van het voorwerp voltooid was.

Weefsels:

Grondstoffen voor de weefnijverheid waren katoen en wol. Het katoen was herkomstig van de kuststreek, van Tucuman in Argentinië en van Santa Cruz de la Sierra in Bolivië. De wol werd gewonnen van de lama's, alpaca's en vicuña-schapen. De vrouwen sponnen deze vezels met behulp van een houten spil. De draden werden gewoonlijk geverfd vóór het weven, dat op een vertikaal getouw van kleine afmetingen geschiedde. Zij wisten met zeer beperkte middelen uiterst gevarieerde weefsels te vervaardigen, zoals laken, gekeperde wol, gaas, en simili-fluweel.

Veren:

De veren van ara's, toekans en papegaaien waren herkomstig van de indianenstammen uit het oerwoud van de Amazone. Ook werden de kleinere veertjes van kolibries gebruikt, welke men zich in het land zelf kon aanschaffen. De kunstenaar vouwde het uiteinde van de schacht tot een lus en reeg dan de veren door middel van de lussen aan een katoenen draad. Ze werden horizontaal op rij gezet zonder tussenruimte. De rijen werden op elkaar geplaatst zodat er nergens openingen bleven. Uit veren werden poncho's en andere kledingstukken vervaardigd, maar ze dienden vooral om als hoofdsieraden in de vorm van pluimbos of kuif door de chefs gedragen te worden. In de kuststreek maakte men ook veren waaiers voor de rituele plechtigheden. De waaier was aan een steel bevestigd, die bestond uit een bundel totora-stengels (een soort riet).

Waar treft men Peruaanse kunstvoorwerpen aan:

In verschillende ethnografische musea van Europa (Berlijn, Rome, Parijs) maar vooral in het nationaal museum te Lima (voor alles wat Peru betreft), in het Museo Larco-Herrera te Chiclin, nabij Trujillo (voor de Noord-Peruaanse culturen), in het regionaal oudheidkundig museum te Huarez (Recuay-cultuur) en in het oudheidkundig museum van Cuzco (Inca), alsook in het Brüningmuseum te Lambayeque en het Pradomuseum te Madrid. Bovendien telt Peru verschillende privé-collecties die zeer rijk zijn aan precolumbiaanse kunstvoorwerpen. Behalve de in deze catalogus reeds vermelde verzameling van Miguel Mujica Gallo dienen nog gesignaleerd die van Rossello, van Constante Lasco Hoyle, van Hugo Cohen, Yoshitaro Amano, Elvira Luza en voor de koloniale kunst, buiten de reeds vermelde musea en verzamelingen, het Museum van Cuzco, de verzameling Manuel Mujica Gallo en het Prado-museum.

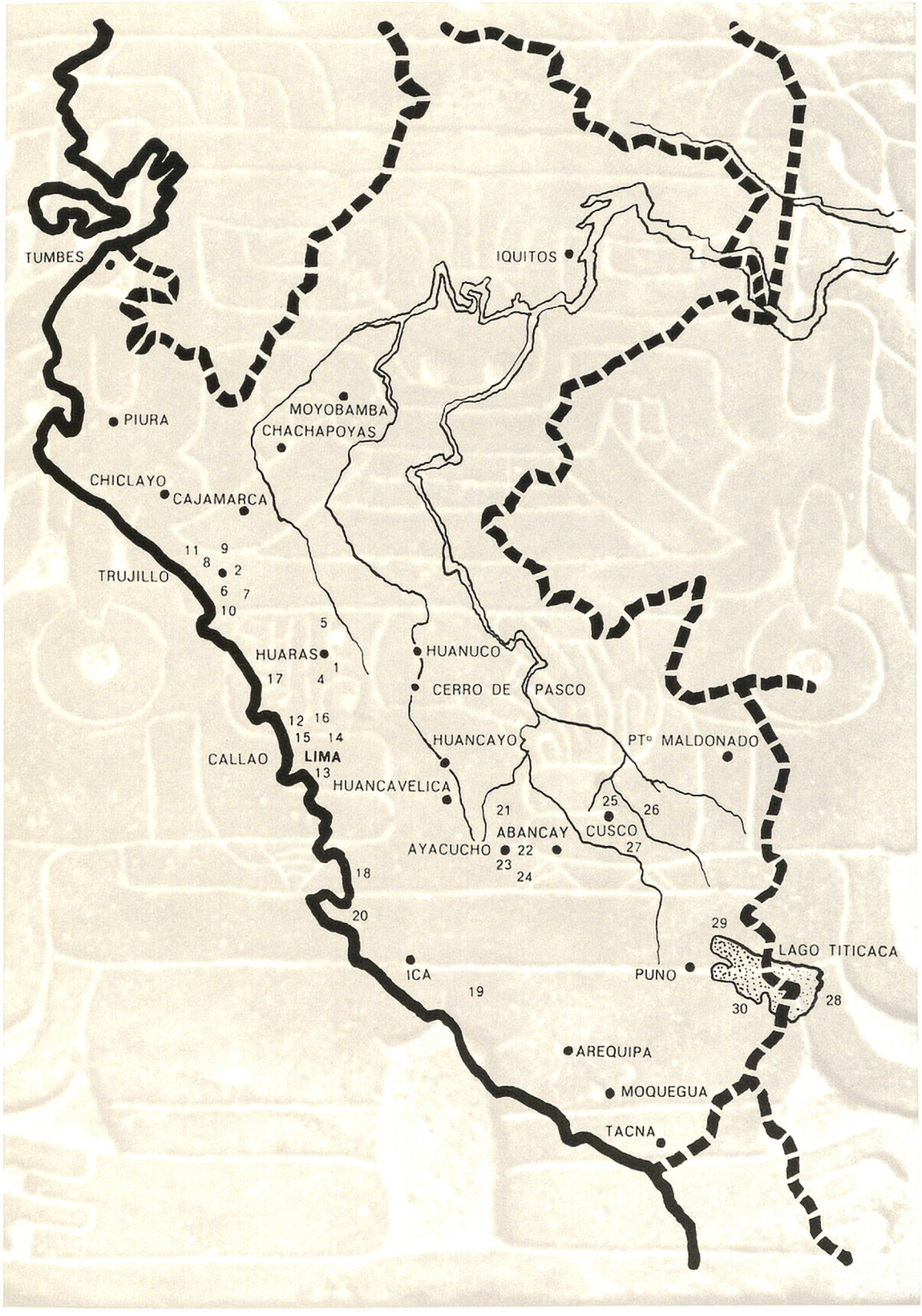
Beknopte bibliografie:

R. KARSTEN, *La Civilisation de l'empire Inca*, Parijs, 1952.
L. BAUDIN, *La vie quotidienne du temps des derniers Incas*, Parijs, 1955.
A. METRAUX, *Les Incas*, Parijs, 1962.
H. D. DISSELHOFF - S. LINNE, *Amérique précolombienne*, Parijs, 1961.
H. LEHMANN, *Les civilisations précolombiennes*, Parijs, 1958.
M. MUJICA GALLO, *L'Or du Péru*, Recklinghausen, 1959.

Ontwikkeling van de oude culturen in Peru

	NOORD. SIERRA	NOORDKUST	CENTR. KUST	ZUIDKUST	ZUID. SIERRA	HOOGVLAKTE	
INCA-LAAG							1532 1500
LATERE CULTUREN		CHIMU 2	CHANCAY 12	ICA-CHINCHA	QUILQUE 25	COLLAO	
TIAHUANACO-LAAG	HUILCAMUAIN 1	LAMBAYEQUE 3 TRICOLOR MOCHE V/Huari 6	EPIGONAL PACHACAMAC 13 CAJAMARQUILLA 14	ICA PACHACAMAC NAZCA 9/Huari	HUARI 21	TIAHUANACO 28 DERIVADO	1000
VROEGE LOCALE CULTUREN	RECUAY 4	MOCHE I GALLINAZO 7	PLAYA GRANDE 15	NAZCA 19	ACUCHIMAY 22 AYA ORCO 23 HUARO 26	PUCARA 29	500
CHAVIN-LAAG	BLANC SUR ROUGE CHAVIN 5	SALINAR 8 CUPISNIQUE 9	BOZA 16 ANCON	NECROPOLE 20 PARACAS CAVERNES 20	RANCHA CHANAPATA 24 27	CALUYO 30	Vóór christelijke jaartelling 500
EERSTE PERIODE		GUANAPE 10	ALDAS 17				1000
PRECERAMISCH TIJDVAK		HUACA PIEDRA 11	ASIA 18				1500

Tabel opgesteld door J.-C. Muelle en J.-H. Rove

TUMBES
IQUITOS
PIURA
MOYOBAMBA
CHACHAPOYAS
CHICLAYO
CAJAMARCA
TRUJILLO
HUARAS
HUANUCO
CERRO DE PASCO
HUANCAYO
PTº MALDONADO
CALLAO
LIMA
HUANCAVELICA
AYACUCHO
ABANCAY
CUSCO
ICA
PUNO
LAGO TITICACA
AREQUIPA
MOQUEGUA
TACNA
1
2
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30

goud uit het precolumbiaans tijdvak

De keuze van de kunstwerken en hun beschrijving, evenals de datering werden door de heer Miguel Mujica Gallo verzorgd.

Alle afmetingen zijn aangeduid in cm.

Foto's:
Jorge NEUMANN, Lima.

Veren en goud

Chancay
VIII tot Xe

1 Poncho

Veren en goud. L. 91; B. 65.

Poncho uit gele veren met gouden belegsels.

2 Poncho

Veren en goud. L. 98; B. 71.

Poncho van veren met gouden inlegsels. De ene kant is geel, de andere blauw.

3 Poncho

Veren en goud. L. 47; B. 67.

Poncho met mouwen uit gele veren, afgezoomd met goudinlegsels.

4 Schort

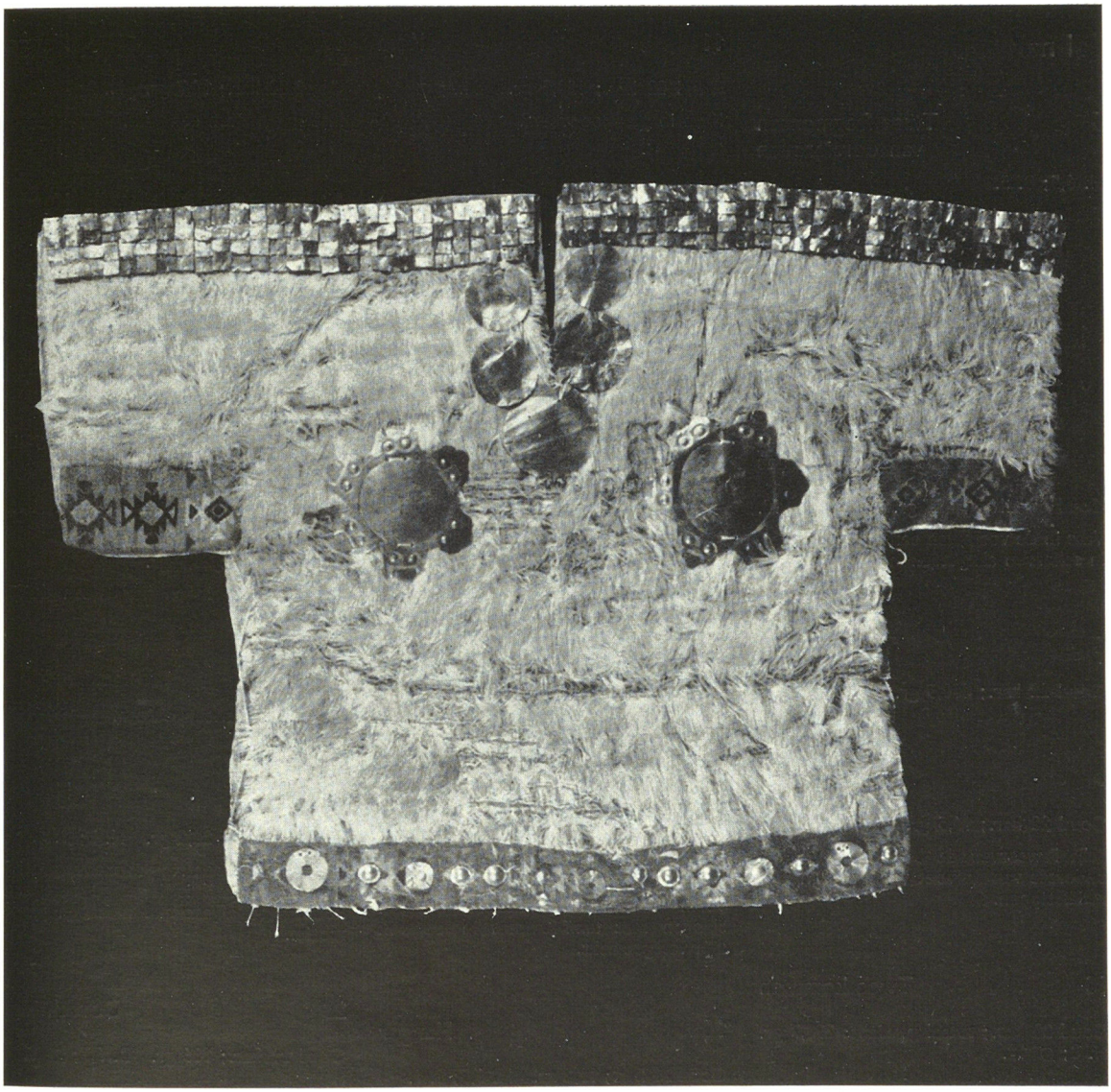
Veren en goud. L. 62; B. 82.

Schort uit veren met gouden belegsels. Is van geweven linten voorzien om hem aan te binden.

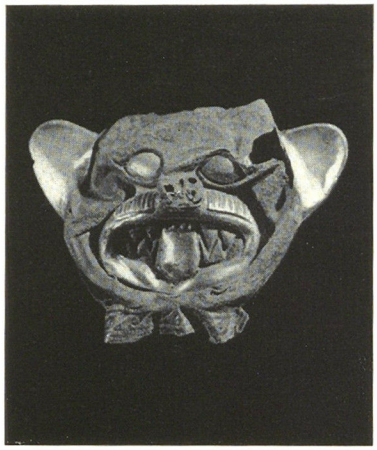
5 Kroon

Veren en zilver. H. 28; ∅ 12 beneden, 19 boven.

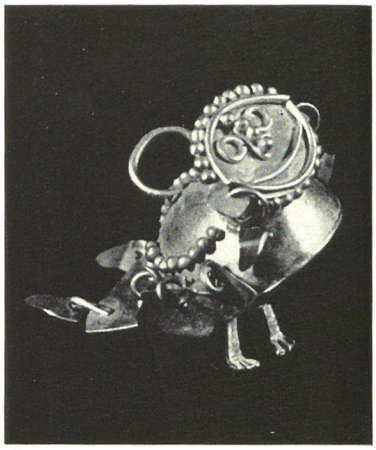
Veren van verschillende kleur vormen de kroon, waarop een pluimenbos is aangebracht. De oorschijven zijn van zilver.

3

7

17

Salinar

6 Twee fragmenten van oorsieraden

H. 6,5; B. 5.

Turkooizen inlegsels.

Mohica IV tot VIIIe

7 Vaas

Goud en zilver; 227 gr. H. 14; B. 18.

Vaas in de vorm van een katachtig dier. In scherven aangetroffen.

8 Twee schalen

Goud 22 kar.; 410,5 gr. H. 10; ∅ 13.

9 Schaal

Goud 22 kar.; 16,5 gr. H. 6; ∅ 5.

Schaal waarvan de bovenrand en het onderste van de voet versierd zijn met reliëfstippen.

10 Twee kommen

Goud 20 kar.; totaal gewicht: 298,7 gr. H. 8; ∅ 12.

Eenvoudige kommen in de vorm van pompoenen.

11 Kom

Goud 22 kar.; 150,5 gr. H.7; ∅ 13.

Kom in pompoenvorm.

12 Kom

Goud 22 kar.; 102,2 gr. H. 7; ∅ 13,5.

Uitsteeksel waarop een vogel zit.

13 Kroon

Goud 20 kar.; 117 gr. H. 41; ∅ 19.

Kroon versierd met vierlobbige juwelen, op veren ingezet zodat ze kunnen trillen.

14 Banden

Goud 22 kar.; 18,2 gr. L. 75; B. 3; — 22,3 gr. L. 93; B. 2.

Dienden voor schedelvervormingen.

15 Hangers

Goud 22 kar.; 219,5 gr. H. 29,5; B. 10.

Paar hangers bestaande uit schijven met in het midden een vogel met turkooizen ogen. Aan elk van deze schijven hangt een plaat met hangertjes in de vorm van *tumi*-lemmets en waaraan slangen met *tumi*-lemmet in de bek zijn vastgemaakt.

16 Hanger

Goud 21 kar.; 11,2 gr. H. 6,5; B. 6.

Hanger met grote duif versierd.

17 Hanger

Goud 22 kar.; 14,7 gr. H. 2; B. 4.

In de vorm van een duif.

18 Hanger

Goud 21 kar.; 16,7 gr. H. 7.

Kleine hanger uit goud en bergkristal.

19 Hangers

Goud 21 kar.; 5 gr.

Paar hangers uit bergkristal en goud.

20 Hangers

Goud 21 kar.; 26,9 gr.

Aan elk der ringen hangt een duifje.

21 Hanger

Bergkristal en turkooizen.

22 Hanger

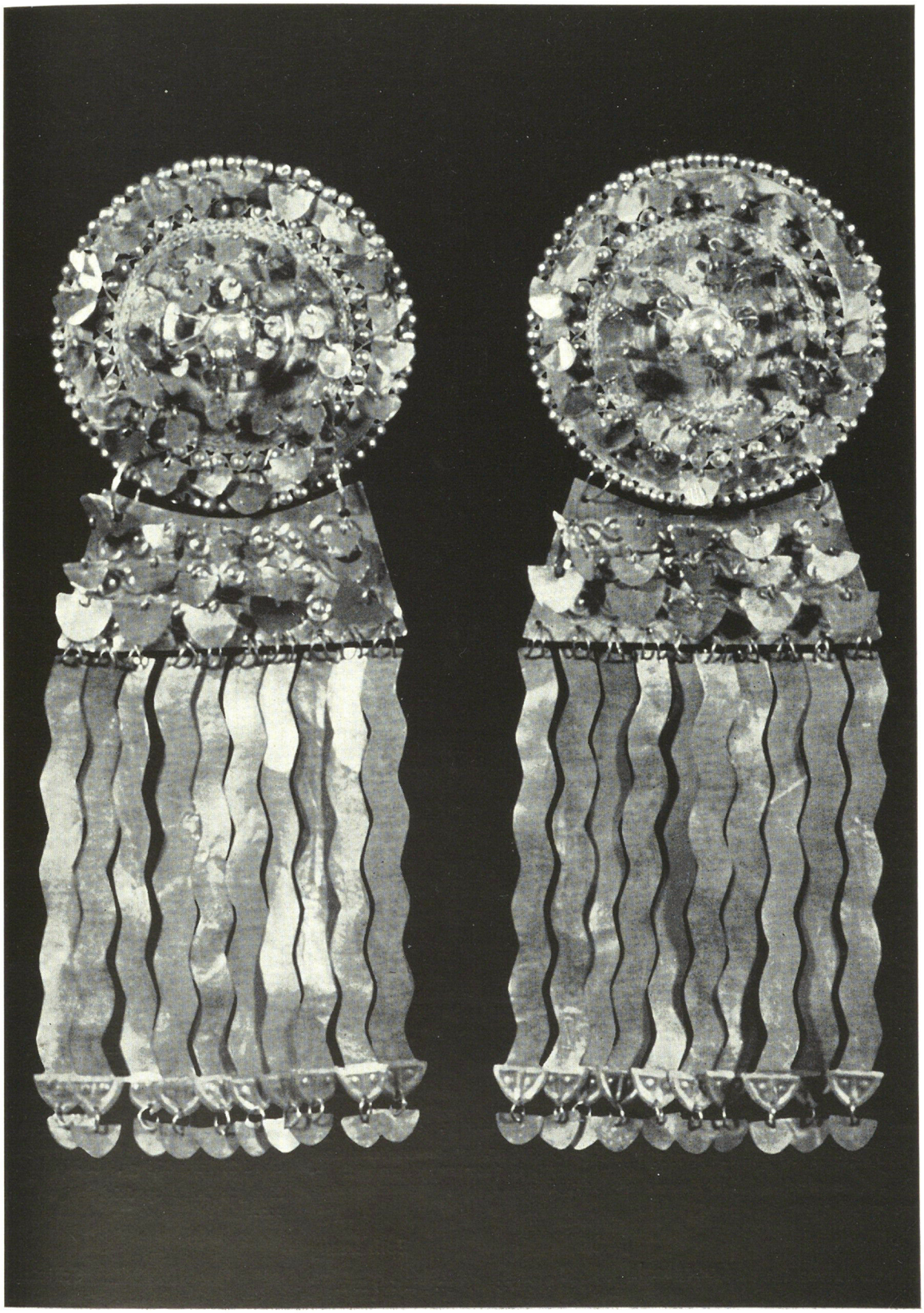
Goud 21 kar.; 20,2 gr. H. 7; B. 4.

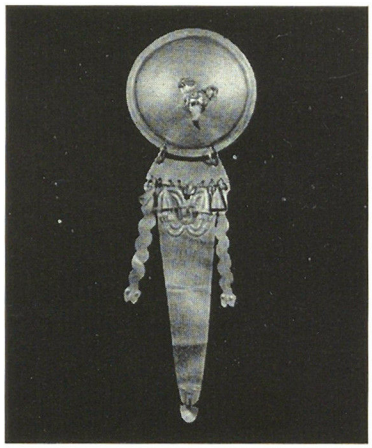
Voorzien van een ring met touwmotief. De hanger zelf is ingelegd met turkooizen en afgezoomd met een parelmotief.

23 Oorschijven

Goud 21 kar.; 106 gr. B. 6,7; ∅ 8.

Voorzien van buisvormige staven. Slangen in het midden van de schijf.

25

34

24 Borstplaat

Goud 21 kar.; 126,5 gr. ∅ 21.

Omtrek helemaal versierd met kleine gezichten en ronde of tumivormige hangers.

25 Borstplaten voor vrouw

Goud 21 kar.; 108 gr. in totaal. H. 27; B. 9.

26 Gordel

Goud 22 kar.; 258 gr.

Bestaat uit een metalen blad waarvan het bovengedeelte met ronde hangers versierd is. Een gestileerde poema, waarvan de snijtanden uit de kaak steken en waarvan staart en manen uit ruwe, rechthoekig gesneden metalen draden gemaakt zijn, versiert het midden van de band.

27 Tas voor plechtigheid

B. 36; H. 37.

Rijkelijk versierd, aan beide zijden met goud belegd.

28 Spatel

Goud 22 kar.; 40,7 gr. L. 16; B. 5.

Op het einde van de steel zitten een aap en een vogel.

29 Godenbeeld

Goud 21 kar.; 70 gr. H. 13.

30 Godenbeeld

Goud 21 kar.; 23 gr. H. 1,5.

Godenbeeldje met gestrekte armen, dat de *nariguera* draagt. Zilveren gordel.

31 Godenbeeld

Goud 21 kar.; 23 gr. H. 9.

Onbeklede godheid met oorhangers.

32 Godenbeeld

Bergkristal. H. 4; B. 3.

Mansfiguurtje uit bergkristal gesneden.

33 Godenbeeld

Goud 21 kar.; 14,7 gr. H. 7,5.

34 Epileertang

Goud 21 kar.; 41,7 gr. H. 13; B. 8.

Een godheid met hangers in de oren houdt de koppen van een tweehoofdige slang vast, waarvan het lijf met een galon versierd is.

35 Epileertang

Goud 21 kar.; 63,2 gr. H. 10,5; B. 11,5

De epileertang, aan de uiteinden fraai bewerkt, is door een diermotief bevestigd aan een opengewerkte ring.

36 Epileertang

Goud 18 kar.; 45,9 gr. L. 10; B. 7.

Reliëfversiering.

37 Epileertang

Goud 22 kar.; 61,5 gr. H. 8; ∅ 7.

38 Lepel

Goud 22 kar.; 11,7 gr. L. 18,5; B. 2.

Huisíla-lepel in de vorm van een adder met driehoekige kop.

39 Lepel

Goud 22 kar.; 6,2 gr. L. 8; B. 2.

Lepel waarvan de steel eindigt op twee spiralen.

40 Doos

Hout. H. 10; L. 24; B. 12.

Hout met inlegsels van parelmoer en goud.

41 Kleine scepter

Goud 22 kar.; 20 gr.

Bestaat uit drie stukken, versierd met kleine, gekroonde godenbeelden en met verschillende typische motieven.

42 Schietstokken

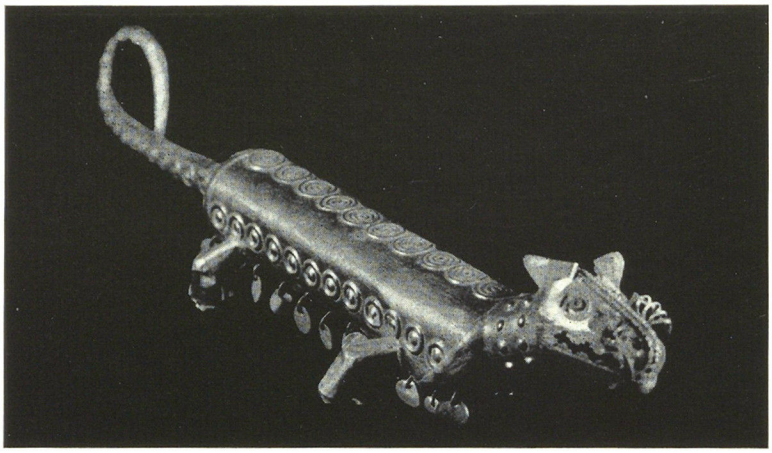
Goud 21 kar.; 86,9 gr. L. 34 en 28.

Eindigen beide op driehoekige motieven.

43 Schietstok

Goud en lazuursteen. L. 39,5.

45

44 Kegel

Goud en zilver; 39,2 gr. H. 7,5; ∅ 5,5.

Kegelvormige punt met afwisselend gouden en zilveren stroken.

45 Hagedisachtig dier

Goud 21 kar.; 208 gr. L. 38; H. 8.

Het lijf is versierd met spiraalvormige motieven en hangers.

46 Duif

Goud 21 kar.; 10 gr. H. 4; B. 5.

Voetstuk opengewerkt.

47 Vogeltje

Goud 22 kar.; 2,7 gr. H. 3; L. 2,5.

48 Platen

Leisteen. L. 14,5; B. 4,8.

Twee bewerkte leistenen platen.

Proto-Chimu IV tot VIII e

49 Halssnoer

Goud 22 kar.; 247,8 gr. L. 73,5, dubbel.

Is samengesteld uit drie ronde buisjes, twee zesvlakkige buisjes, en negenendertig bollen die geleidelijk groter van omvang worden. Aan de grootste is een hanger bevestigd, samengesteld uit dertien kleine parels, twee ronde buisjes, waarvan het ene gegraveerd is, een ruitvormig stuk, uitlopend op een opengewerkte epileertang, waarvan het onderste motief een tweekoppige slang voorstelt.

50 Halssnoer

Goud en schelpen. 65,5 gr. L. 69, dubbel.

Gouden bollen afwisselend met rode schelpen. Als hanger een kleine borstplaat, waaraan een epileertang vastzit. Het snoer eindigt op twee rijen rode schelpen.

51 Halssnoer

Goud en schelpen. L. 42, dubbel.

Samengesteld uit drie rijen rode schelpen, hier en daar aan elkaar gehecht. Versierd met acht gouden bollen en vier goudstukken in de vorm van een grote mandfles. In het midden twee bellen en een overdwarse buis, waaruit een gevlochten metaaldraad komt met daaraan een epileertang met als versieringsmotief twee dubbelhoofdige slangen. Het sluitstuk is vervaardigd uit een langwerpige goudkorrel.

52 Halssnoer

Goud en schelpen. L. 49, dubbel.

Samengesteld uit twee rijen rode schelpen, waartussen op geregelde afstanden, een soort gouden hoedjes zijn ingevoegd. Voorzien van twaalf hangers met diermotieven en twaalf kegelvormige klokjes. In het midden hangen twee grotere klokjes naast een uit rode en witte schelpen vervaardigd vogeltje met ogen van turkoois.

53 Halssnoer

Goud 22 kar.; 130 gr. L. 43, dubbel.

Bestaat uit kegelvormige gouden belletjes, afwisselend met gouden hoedjes. Onder aan het snoer een tweehoofdige slang, waaraan drie belletjes, twee hangers en een hoedje hangen. Het juweel loopt uit op een epileertang met drie tweehoofdige slangen.

54 Oorschijven

Goud 22 kar.; 146,5 gr. ∅ 7,5.

Aan de rand opengewerkte kleine vinger en gepareld koordje. In het midden een grote turkoois, gevat in dubbele rand en verbonden aan de buitenomtrek door vier staafjes.

55 Oorschijf

Goud 22 kar.; 30,5 gr. ∅ 7.

Versierd met een poemakop.

56 Oorschijf

Goud 22 kar.; 51,5 gr. H. 7; ∅ 7.

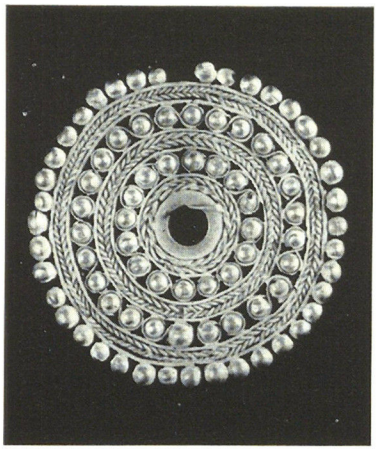
Voorzien van kokervormige staaf. Schijf met hangers versierd.

57 Oorschijf

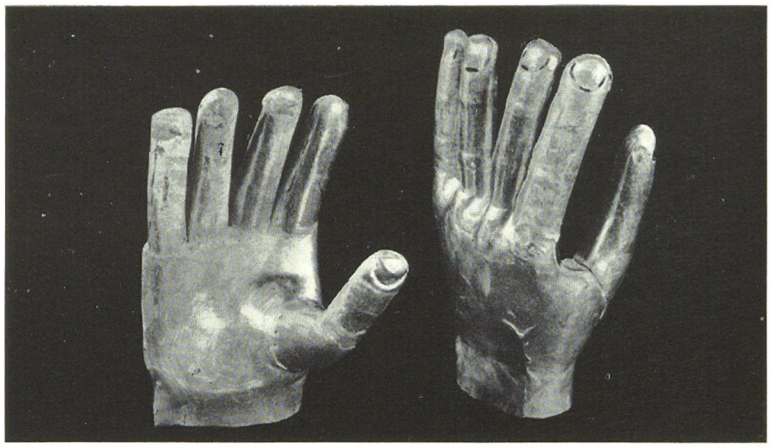
Goud 22 kar.; 7,2 gr. ∅ 4.

Opengewerkte randen, gewelfd in het midden.

58

72

58 Oorschijf

Goud 22 kar.; 30,7 gr. ∅ 6,5.

Fragment in filigraan met drie rijen bolletjes, bijeengebracht door drie gevlochten galons.

59 Hangers

Goud 22 kar.; 15,5 gr.

De ringen zijn voorzien van een duif met hangers.

60 Hangers

Goud 22 kar.; 23 gr. H. 5,5; B. 5.

In de vorm van hert (luycho) met gewei en staart in spiraal. Elk hert is met vier turkooizen ingelegd en draagt hangers.

61 Tweehoofdige hanger

Goud 22 kar.; 13 gr. H. 6; B. 5.

Koppen van katachtige dieren met hangers en onder hen een vogel met ogen uit turkoois.

62 Sieraden

Goud 22 kar.; 122,5 gr. H. 17; L. 27.

Bestaat uit kruisgewijs gevlochten stroken, waaraan hangers in de vorm van *tumi*-dolken, door draden vastgehecht. Aan de hoeken kleine ringen. Waarschijnlijk een borstplaat.

63 Borstplaat voor vrouw

Goud 22 kar.; 59 gr. H. 24; B. 8,5.

In het midden een gelaat in vol reliëf.

64 Speld

Goud 22 kar.; 6,2 gr. H. 7; B. 2.

De kop heeft de vorm van een masker met ingelegde ogen uit turkoois. Het masker heeft een uitsteeksel van boven en is voorzien van hangers.

65 Epileertang

Goud 22 kar.; 21,5 gr. H. 6; B. 7,5.

De tang is samengesteld uit een masker dat oorringen draagt en door twee slangen met een tweehoofdige slang verbonden is. In de hoeken twee andere kleine slangen.

66 Epileertang

Goud 22 kar.; 29 gr. H. 9; B. 12,5.

Tweehoofdige slang als motief en voorzien van een ring.

67 Epileertang

Goud 22 kar.; 23,5 gr. B. 15,5.

Tang in de vorm van tweehoofdige slang.

68 Epileertang

Goud 22 kar.; 16 gr. H. 4,5; B. 7,5.

Heeft de vorm van een tweehoofdige slang.

69 Epileertang

Goud 22 kar.; 33 gr. in totaal.

De eerste heeft de vorm van een papegaai, de tweede van een driehoek met reliëfstippen versierd, de derde bestaat uit opgerolde adders.

70 Epileertang

Goud 22 kar.

Grote, rondvormige epileertang.

71 Paar sluitstukken

Goud 22 kar.; 37,7 gr. in totaal. L. 6; B. 3.

72 Dodenhandschoenen

Goud 18 kar.; 188 gr. L. 24; B. 15.

De nagels zijn volmaakt getekend en met gaten doorboord. Elke hand bestaat uit zeven stukken: de vijf vingers, de palm en de pols. Zulke gouden «overhanden» werden bij hun dood over de handen van de groten en de priesters gelegd.

73 Grote poema

Goud 22 kar.; 510 gr. L. 62,5; B. 27.

Heilige poema met op zijn tong een mensengezicht. De oorhangers hebben de vorm van een *tumi*-lemmet. Ringen om de poten. Het lijf is helemaal in drijfwerk; de tekeningen stellen een dubbele, tweehoofdige slang voor en dit motief wordt tot aan de punt van de staart telkens herhaald. De poema heeft een dubbel beslag om er de cocabladeren in te kunnen bewaren.

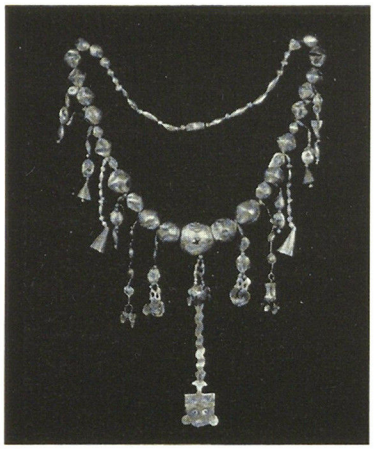
74 Kleine poema

Goud 22 kar.; 328,7 gr. H. 37; B. 16.

Stelt een heilig dier voor, dat op de schedel en aan de oren hangers draagt.

73

79

Vooruitstekende bek. Keerzijde geheel in drijfwerk. Motieven: kruisen en in het midden een slang (amaru). In de borst holte voor coca-bladeren.

75 Twee duiven

Goud 22 kar.

Twee duifjes in vol reliëf, waarvan kop en ogen ingelegd zijn en versierd met koord.

76 Schietstokken

Goud 22 kar.; 268 gr. B. 33, 33 en 31.

Schietstokken of pijlwerpers (estolica). Twee zijn voorzien van haakjes in de vorm van een condor en van een rand met een duif versierd; de derde heeft enkel een haakje in de vorm van een condor.

77 Schietstokken

Goud 22 kar.; 87 gr. totaal gewicht. L. 30,5 elk.

Schietstokken of pijlwerpers (estolica). Haakjes in de vorm van een condor.

78 Sieraad

Goud 22 kar.; 151 gr. H. 19; B. 27.

Sieraad vervaardigd uit kruislings gevlochten stroken, waaraan kleine *tumi*-lemmets met metaaldraden opgehangen zijn. Aan de hoeken vier ringen. Waarschijnlijk is het een borstplaat.

Proto-Chimu of Mochica IV tot VIII e

79 Halssnoer

Goud 22 kar.; 161 gr. L. 63.

Het halssnoer is samengesteld uit acht ruitvlakkige buisjes en één rolvormig, telkens afwisselend met kleine bollen. Het snoer, waaraan veertien hangers bestaande uit belletjes, kleine maskers, ruiten, kegels, plaatjes, adders en trommen zijn vastgehecht, is verder aangevuld met gouden parels. In het midden van het snoer bevindt zich een grote hanger, samengesteld uit zeven kleine sferen, tweehoofdige slangen, een mensengezicht met hangers, een platte slang die een gekroond masker met koralen ogen en parelmoeren tanden vasthoudt.

80 Borstplaat

Goud 22 kar.; 130 gr. L. 47; B. 8,5.

Halve-maanvormig met vier gaten in het midden en versierd met diermotief in reliëf. Twee apen met opgeheven staart en doorboorde oren zijn aan de poten vastgesoldeerd aan weerskanten van de borstplaat in verschillende houdingen.

81 Helmfragment

Goud 22 kar.; 76,9 gr. H. 8; B. 13.

Bestaat uit een breed diadeem van 3,5 cm. (wincha) met geometrische motieven in drijfwerk. De bovenste kant is gevormd uit gevlochten banden.

82 Oorschijven

Goud 22 kar.; 23,2 gr. ∅ 7.

Fragmenten van oorschijven. Opengewerkt. Stellen voor: vliegende vogels omringd door twee geparelde koorden.

83 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 33,7 gr. H. 8,5; B. 2,5.

Godheid met haviksneus, wijdopen mond en ogen en doorboorde oren. De vervormde schedel zit verborgen onder een muts met galon versierd. Handen en voeten zijn gestileerd. De godheid zit op een mythologisch dier, dat grote ogen en aangescherpte slagtanden heeft. Aan de achterzijde ring om op te hangen. Fijn filigraanwerk. Hamerlassingen zijn merkbaar.

84 Fragment van epileertang

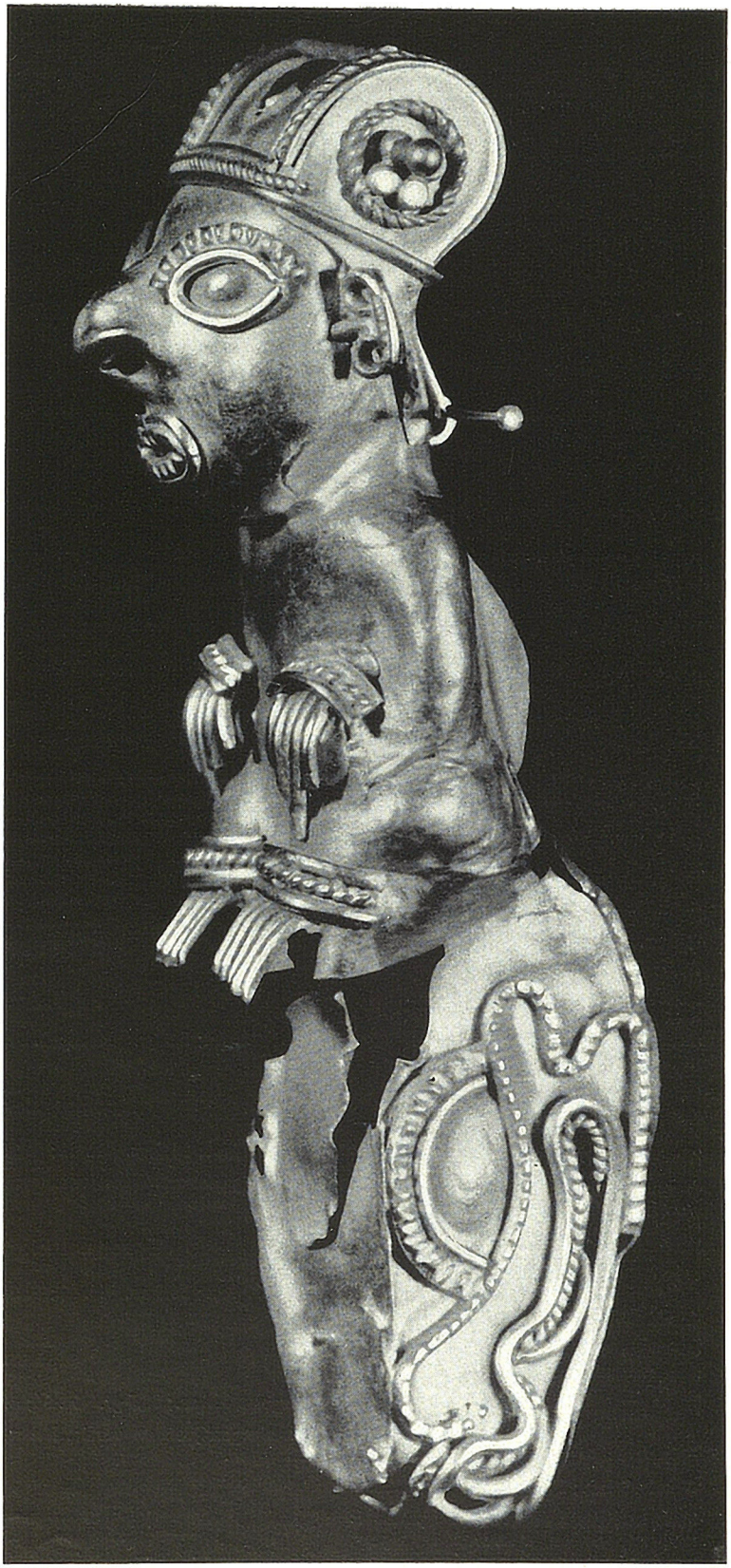
Goud 22 kar.; 15,5 gr. H. 5,5; B. 4.

In de vorm van een hert met turkooizen ogen.

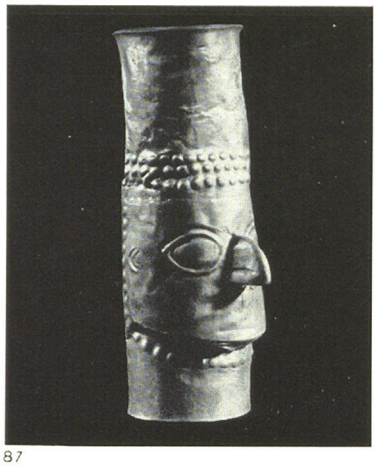
85 Versierselen

Goud 22 kar.; 10 gr. in totaal.

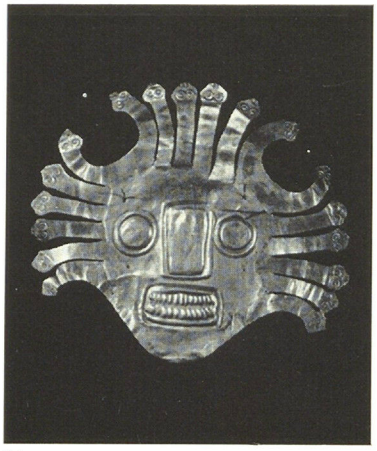
Een van beide is geheel uit goud, het andere uit meerschuim en goud.

83

87

91

106

Nazca
VIII tot IX e

86 Vaas

Goud 18 kar. H. 6,5; ∅ 6 bij de opening.

Vervloeiende vorm, roodachtig patina.

87 Portret

Zilver. H. 29,5.

88 Portret-vaas

Zilver. H. 22.

89 Portret-vaas

Zilver. H. 29.

90 Schaal

Goud 18 kar.

Versierd met twee rijen ronde motieven in drijfwerk.

91 Groot dodenmasker

Goud 18 kar.; 93 gr. H. 22; B. 24,5.

Achttien slangen (machakway) kronkelen op uit het hoofd.

92 Klein dodenmasker

Goud 18 kar.; 33,5 gr. H. 20; B. 22.

Stelt een gezicht voor dat bezaaid is met stippen en motieven in zigzag, waaruit vijftien slangen (machakway) te voorschijn komen, met ogen en bek in reliëf.

93 Masker

Goud 18 kar.; 40,9 gr. H. 18; B. 12.

94 Masker

Goud 18 kar.; 93 gr. H. 32; B. 26.

Ruitvormige ogen, scherpe neus op het gezicht vastgehecht, open mond. Het masker is voorzien van drievoudige oorschijven, een opengewerkte band op het voorhoofd (llautu) en daarboven een kroon uit verschillende metalen banden, versierd met gezichten, tweehoofdige slangen en in het midden een spits.

95 Trilnaald

Goud 18 kar.; 5,5 gr. H. 23; B. 5,5.

96 Hoofdversiersel

Goud 16 kar.; 24,5 gr. H. 12; B. 22.

Visvormig met reliëfmotieven.

97 Groot neussieraad

Goud 18 kar.; 56,5 gr. H. 22; B. 20.

98 Neussieraad

Wit goud 16 kar.; 33,5 gr. H. 16; B. 23.

Met slangenlijven en versierd met reliëfstippen.

99 Klein neussieraad

Goud 18 kar.; 10 gr. H. 9,5; B. 12,5.

100 Klein neussieraad

Goud 18 kar.; 15 gr. H. 12; B. 16.

101 Klein neussieraad

Goud 18 kar.; 6,2 gr. H. 9; B. 13,5.

102 Neussieraad

Geel goud 18 kar.; 45,5 gr. H. 16; B. 25.

103 Armband

Goud 22 kar.; 17 gr. H. 6; L. 13,5.

Bestaat uit een gouden plaat versierd met geometrische figuren en toekans.

104 Armband

Goud 22 kar.; 28 gr. H. 9; L. 15.

Geplet en in drijfwerk versierd met cirkelvormige en andere moeilijk omschrijfbare motieven.

105 Scheenplaat

Goud 22 kar.; 250 gr. H. 24; B. 20.

In drijfwerk versierd met acht reeksen rozetten. Koperachtig patina.

106 Sieraad

Goud 22 kar.; 9,2 gr. ∅ 10.

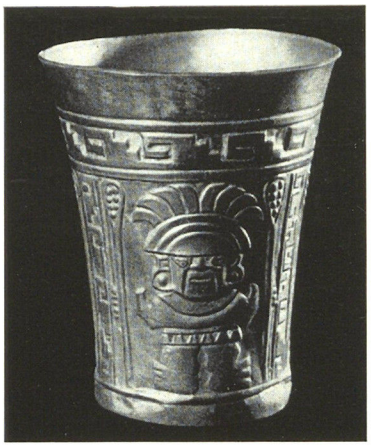
Versiersel voor kledingstuk, met als reliëfmotief een cocakauwende figuur. Diervormige motieven boven de armen

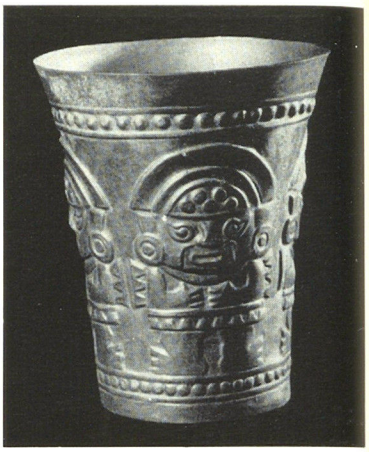
94

110

115

119

107 Twee vleermuizen

Goud 18 kar.; 214,5 gr. in totaal. H 26,5; B. 31.

108 Vrouwelijk figuurtje

Schelp. H. 8,5; B. 2.

Tiahuanaco
IX e

109 Neussieraad

Goud 18 kar.; 4,5 gr. H. 4,5; B. 9,5.

Primitief Chimu
VIII e

110 Vaas

Zilver. H. 20 aan de uiteinden.

Typische drinkbeker uit de streek van Lambayeque, met twee door een boog verbonden tuiten. De buik is met reliëfmotieven bewerkt over drie stroken. Aap- en padfiguurtjes zijn nog afzonderlijk bijgevoegd.

Chimu Middentijdvak
X e

111 Vaas

Zilver. H. 25; B. 23.

In kinkhoornvorm met vogel in vol reliëf.

112 Oorschijven

Goud 22 kar.; 67 gr. ⌀ 7,5.

Als middenversiering een slang die een poema aanvalt. Deze heeft een mensenhoofd met oorhangers. Aan de plaat, door hangers omzoomd, is ook een vogel vastgelast. Op één van de stukken ontbreken de dierversieringen.

Chimu
XI of XIII e

113 Vaas

Goud 21 kar.; 499 gr. H. 19; ⌀ 19.

Vaas voor plechtigheid, in drijfwerk met gekroonde godheden versierd en bekleed met turkooizen. Fries met ongelijkzijdige kepen. Aan de voet vermenselijkte kikvors (ampatu).

114 Vaas

Goud 21 kar; 428 gr. H. 21,5; ⌀ 16,5.

Driemaal dezelfde godheid en verschillende reliëfversieringen.

115 Vaas

Goud 21 kar.; 428 gr. H. 21; ⌀ 17.

Drie godheden van elkaar gescheiden door banden ongelijkzijdige kepen.

116 Vaas

Goud 21 kar.; 112 gr. H. 15; ⌀ 10.

Versierd met gekroonde goden met bevelhebbersstaf en een fries met vogeltjes.

117 Vaas

Goud 21 kar.; 106 gr. H.15,5 ⌀ 10 bij de opening.

Goden met bevelhebbersstaf en vogels.

118 Vaas

Goud; 39,5 gr. H. 13; ⌀ 9,5.

Versierd met tien goden in reliëf en twee gekeepte banden.

119 Vaas

Goud 21 kar.; 453 gr. H. 21; ⌀ 17.

Stelt viermaal dezelfde godheid voor. Van boven en van onder friezen met geparelde motieven.

120 Vaas

Goud 21 kar.; 92 gr. H. 14; ⌀ 9,5.

Stelt godheden met bevelhebbersstaf voor.

121 Vaas

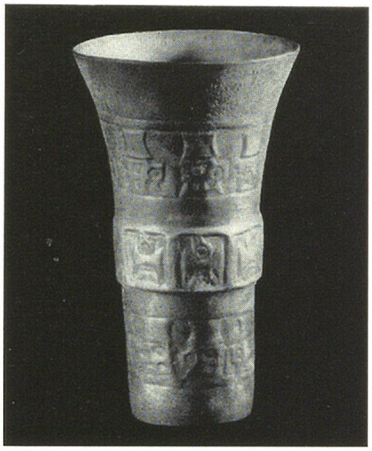
Goud 21 kar.; 473 gr. H. 21; ⌀ 17.

Gekroonde godenfiguurtjes in drijfwerk. Ingelegde turkooizen (sommige ontbreken).

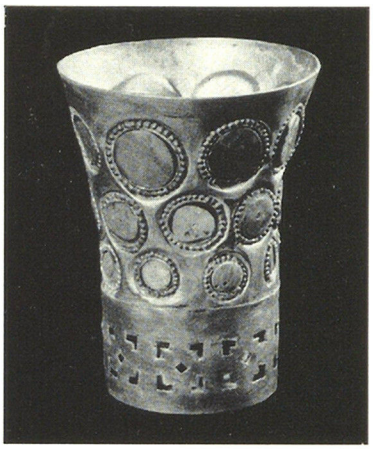
122 Vaas

Goud 22 kar.; 120 gr. H. 15; ⌀ 10.

Goden die bevelstaf dragen, in drijfwerk. Zilveren rand.

135

139

123 Vaas

Goud 18 kar.; 92,5 gr. H. 17,5; ∅ 8,5.

Kegelvaas versierd door fries met godenkoppen. Het voetstuk is uit zilver.

124 Vaas

Goud 21 kar.; 191,5 gr. H. 16; ∅ 11.

Hoofden van goden en kikvorsen.

125 Vaas met schelpen

Goud en zilver; 346 gr. H. 16,5; ∅ 14.

Versierd met schelpen in drijfwerk. Gerestaureerd.

126 Vaas

Goud 18 kar.; 104 gr. H. 14,5; ∅ 10,5.

Versiering in drijfwerk: schelpen, vogeltjes, stokken.

127 Vaas

Goud 18 kar.; 170,5 gr. H. 15; ∅ 12.

Vaas met verwijde rand en reliëf met padden.

128 Vaas

Goud 21 kar.; 132 gr. H. 21; ∅ 8,5.

Schaalvormige opening, diermotieven.

129 Vaas

Goud 18 kar.; 9,7 gr. H. 5; ∅ 4.

Versierd met dierfiguren en gepareld.

130 Vaas

Goud 22 kar.; 105 gr. H. 14; ∅ 9.

Drijfwerk en versiering met vier turkooizen plaatjes.

131 Vaas

Goud 18 kar.; 93 gr. H. 10; ∅ 9,5.

Diermotieven in reliëf, schaalvormige rand.

132 Vaas

Goud 18 kar.; 181,5 gr. H. 18; ∅ 11.

Versierd met afwisselende stroken goden en kolibries.

133 Vaas

Goud 18 kar.; 86,5 gr. H. 12; ∅ 9.

Met verwijde rand en in het midden versierd met een reliëfstrook waarop vogels (vliegevangers) voorkomen.

134 Vaas

Goud 18 kar. H. 18; ∅ 10,7.

Versierd met hoofden van godheden en een middengordel in reliëf met kolibriemotieven.

135 Vaas

Goud 21 kar.; 180,5 gr. H. 18,5; ∅ 10,5.

Versierd met hoofden van goden en met een reliëfstrook op de buik van de vaas, versierd door vogeltjes (vliegevangers).

136 Vaas

Goud 18 kar.; 184 gr. H. 18,7; ∅ 11,2.

Vaas met vier ringen in reliëf.

137 Vaas

Goud 16 kar.; 99 gr. H. 13; ∅ 13,5.

Eenvoudige vaas. Van boven en van onder typisch Noord-Peruaans motief.

138 Vaas

Goud 20 kar.; 139,2 gr. H. 15; ∅ 8,5. bij de opening.

Verwijde rand, eenvoudig en versierd met ronde motieven, bellen.

139 Vaas

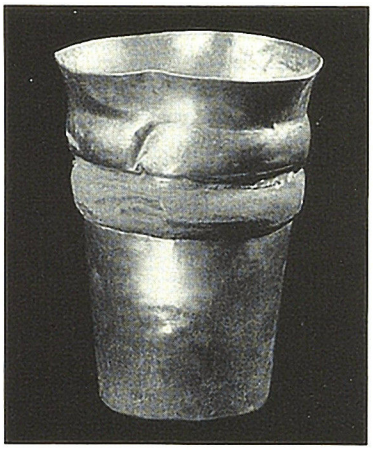
Goud en turkooizen, 22 kar.; 384 gr. H. 13; ∅ 10.

Gouden vaas met drie rijen ingelegde turkooizen van verschillende vorm. Elke turkoois is gevat in een geparelde cirkel. De dubbele bodem is opengewerkt met typische chimu-versieringen en bevat steentjes om geluid te maken.

140 Vaas

Goud 22 kar.; 274,5 gr. H. 13,5; ∅ 9,5.

Vaas met drie rijen ronde turkooizen, gevat in geparelde cirkels. Opengewerkte, dubbele bodem waarin zich steentjes bevinden om geluid te maken.

142

153

141 Vaas

Goud en zilver; 146,5 gr. H. 41; ∅ 10.

Kegelvormige vaas uit goud en zilver.

142 Vaas

Goud 22 kar.; 194 gr. H. 17; ∅ 10.

Gouden vaas, waarop zilveren band is aangebracht.

143 Vaas

Goud 22 kar.; 166 gr. H. 16,5 ∅ 9.

Drievoudige bodem.

144 Vaas

Zilver H. 13; ∅ 11,5.

De figuren, de tussenstrook en de rand van de vaas zijn in goud.

145 Vaas

Goud 18 kar.; 143,5 gr. H. 8,5; B. 19.

Heeft de vorm van een mannelijke condor.

146 Vaas

Goud 18 kar.; 168,2 gr. H. 8; B. 18.

Heeft de vorm van een vrouwelijke condor.

147 Vaas

Goud 22 kar.; 248,5 gr. H. 16; L. 18; B. 10.

Vaas in vorm van eend met ingelegde turkooizen als ogen. Kegelvormige tuit in de rug van de vogel.

148 Vaas

Goud 22 kar.; 228 gr. H. 15; L. 20; B. 10.

Recipiënt in de vorm van een duif, voorzien van een kegelvormige tuit in de rug van de vogel. Ogen ingelegd met turkooizen. De duif houdt in haar bek een gouden bolletje dat een graankorrel voorstelt.

149 Vaas

Zilver. H. 12,5; L. 30.

In de vorm van een vis.

150 Vaas

Goud en zilver; 125 gr. H. 15; ∅ 12.

Vaas uit scherven gerestaureerd. Bovenste gedeelte met aap versierd.

151 Vaas

Goud 18 kar.; 816 gr. H. 29,5 ∅ 29,5.

Mensenhoofd met schedel neerwaarts in reliëf.

152 Grote vaas

Goud 18 kar.; 857 gr. H. 25,5; ∅ 20.

Geboetseerd in de vorm van een godenbeeld.

153 Vaas

Goud 21 kar.; 168 gr. H. 13; ∅ 11,5.

Versierd met twee gezichten.

154 Vaas

Goud 18 kar.; 81,5 gr. H. 17; ∅ 9.

155 Vaas

Zilver met gouden rand. H. 13,5; ∅ 8.

Het zilveren voetstuk is opengewerkt; de romp van de vaas in drijfwerk versierd.

156 Vaas

Goud 20 kar.; 122,7 gr. H. 16,5; ∅ 8,5.

De bolvormige voet is het lichaam van een god, wiens kroon door een paarlenmotief versierd is.

157 Vaas

Goud 18 kar.; 137 gr. H. 16; ∅ 8.

De bolronde buik vormt de romp van een god met gekroond hoofd.

158 Vaas

Goud; 171,5 gr. H. 15; ∅ 11.

Met twee gezichten.

159 Vaas

Goud; 379,5 gr. H. 20; ∅ 17.

160 Portret-vaas

Zilver. H. 15; ∅ 8,5.

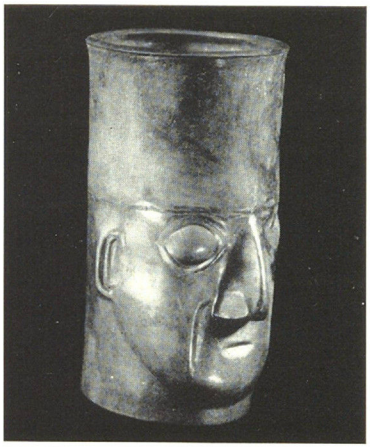
161 Portret-vaas

Zilver. H. 18; ∅ 11.

Stelt een gebochelde voor.

163

164

176

162 Portret-vaas

Zilver. H. 26,5; ∅ 20.

163 Portret-vaas

Goud 22 kar.; 276,5 gr. H. 15; B. 12.

Het gezicht vertoont de typische trekken van de Lambayeque-cultuur. Zilveren rand. De oorhangers, ingelegd met turkooizen, zijn er bovenop geplaatst.

164 Portret-vaas

Zilver. H. 15; ∅ 8,5.

165 Portret-vaas

Zilver. H. 15; ∅ 8,5.

166 Dubbele vaas

Goud en zilver; 435 gr. H. 20; B. 26.

Vaas met twee recipiënten, één in duifvorm, het ander als godheid, beide verbonden door een buis.

167 Dubbele vaas

Goud 18 kar.; 335 gr. H. 20; B. 20.

Het godenbeeld en de vaas, versierd met turkooizen, zijn door een buis met elkaar verbonden.

168 Dubbele vaas

Zilver en goud; 554,5 gr. H. 20; B. 23,5.

Communicerende vazen, in de vorm van godheid en duif door een buis verbonden.

169 Dubbele vaas

Goud en zilver; 391,5 gr. H. 19; B. 22.

Communicerende vazen, god en recipiënt verbonden door een buis.

170 Karaf

Goud 22 kar.; 224,5 gr. H. 18; B. 12.

Met bolvormige buik, waarop een verwijde tuit is aangebracht.

171 Kruik

Zilver. H. 38; B. 17.

Versierd met ringen, waarvan het reliëf verschilt, op de buik. Wijde tuit.

172 Kruik

Zilver. H. 11; ∅ 12.

Recipiënt met patrijs (yuto) in hoogreliëf als versiering.

173 Kruik

Zilver. H. 13; ∅ 12.

In de vorm van patrijs (yuto).

174 Vaas

Goud 18 kar.; 300,5 gr. H. 20; B. 24.

Vaas met twee tuiten, verbonden door een rijkbewerkte brug. Aan de inplanting van de tuiten een dierenkop. Op de buik kleine gezichten in vol reliëf.

175 Vaas

Goud 21 kar.; 699,1 gr. H. 25; ∅ 20.

Typische vaas uit de streek van Lambayeque met twee tuiten die als oren dienen en door een kunstig bewerkte boog met elkaar verbonden zijn. Drie figuurtjes stellen godheden voor. Op de romp van de vaas: vier herten (luycho). Op de zijden: twee mythologische dieren. Op de voet van de vaas: fries met verschillende reliëfmotieven.

176 Vaas

Goud 22 kar.; 325,5 gr. H. 19; B. 21.

Op de buik versiering in drijfwerk. Aan de inplanting der twee handvaten diermotief in vol reliëf. De tuit in het midden is ingelegd met turkooizen.

177 Vaas in mensengedaante

Zilver. H. 18; B. 15.

Vertoont de vorm van een man die een recipiënt op de rug draagt.

178 Romp van godenbeeld

Goud, punten in zilver; 153,5 gr. H. 14,5.

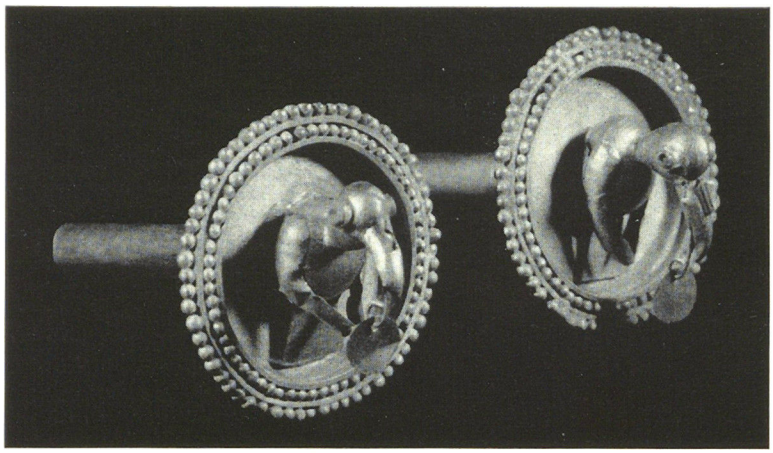
179 Kinkhoorn

Goud 22 kar.; 73 gr. L. 17; B. 5.

180 Kom

Goud 22 kar. H. 12,5; ∅ 21.

Kom versierd met typische chimu-motieven.

185

181 Kero

H. 27,5; ∅ 9,5.

De voet uit hout gesneden stelt een godheid voor, die op een staander geknield zit. Inlegsels van goud en parelmoer (callampa), turkooizen en koralen. Op de voet van deze ceremonieschaal rust een recipiënt met verwijde rand uit bruin en oranje aardewerk.

182 Oorschijven

Goud 18 kar.; 30,7 gr. L. 8; ∅ 3.

Voorzien van kokervormige staven. De schijven zijn versierd met een vogel in vol reliëf.

183 Oorschijf

Goud 22 kar.; 15,5 gr. L. 7,5; ∅ 4.

Voorzien van kokerstaaf. In het midden van de schijf een vogel met turkooizen ogen en een hanger in zijn bek. Rand van gouden pareltjes.

184 Oorschijven

Goud 22 kar.; 37,8 gr. L. 8; ∅ 5,5.

Voorzien van kokerstaven. In reliëf op de schijf: mannengezichten met kroon en hangers in de oren.

185 Oorschijven

Goud 22 kar.; 45,2 gr. ∅ 8,5.

Voorzien van kokerstaven. In het midden van de schijf een vogel met hanger in zijn bek. Twee rijen parels als omlijsting.

186 Oorschijven

Goud 22 kar.; 45,5 gr. L.6; ∅ 4,5.

Voorzien van kokerstaven. In het midden van de schijf, hanger met diervers iering en geparelde rand.

187 Oorschijven

Goud 18 kar.; 87,5 gr. ∅ 9,6.

Paar oorschijven met als versiering een kring van vijf duiven en een tweede kring met trapmotieven.

188 Oorschijven

Goud 18 kar.; 100,5 gr. ∅ 8,7.

Het middelste motief is een turkoois gevat in een gouden cirkel met parelmotief. Omringd door duiven in opengewerkt goud.

189 Oorschijven

Goud 18 kar.; 99 gr. ∅ 9.

Opengewerkt in spiralenmotief, omringd door parelcirkels.

190 Oorschijven

Goud 22 kar.; 107 gr. ∅ 7,5.

Bevatten een turkoois in het midden, een opengewerkt motief in spiralen, omringd door twee geparelde cirkels.

191 Oorschijven

Goud 22 kar.; 110 gr. ∅ 9.

Turkoois in het midden, opengewerkt en gekorrelde cirkels.

192 Oorschijven

Goud 22 kar.; 108 gr. ∅ 8.

Turkoois in het midden, omringd door dierfiguurtjes in opengewerkt metaal.

193 Oorschijven

Zilver met goud omringd. ∅ 5.

Duivenmotief in opengewerkt goud.

194 Oorschijven

Goud 22 kar.; 123,3 gr. ∅ 7.

Turkoois ingezet in het midden. Het kanaal dat de voorste met de achterste schijven verbindt laat veronderstellen dat het misschien geen oorschijven zijn doch wel *bemberas*, sieraden voor de lippen, gebruikt tijdens rituele dansen.

195 Oorschijf

Goud 22 kar.; 5,5 gr. ∅ 6,5.

Dierenmotieven.

196 Oorschijf

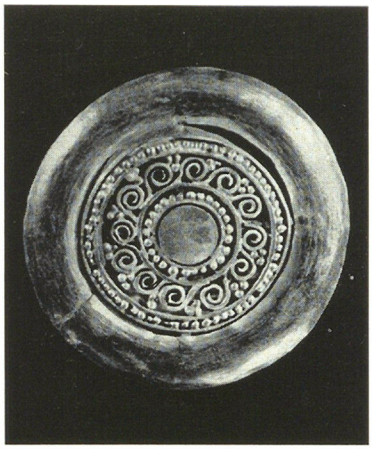
Goud 22 kar.; 16,5 gr. L. 7,5; ∅ 4.

Voorzien van kokerstaaf. De schijf is versierd met dierenmotief. De rand bestaat uit gouden pareltjes.

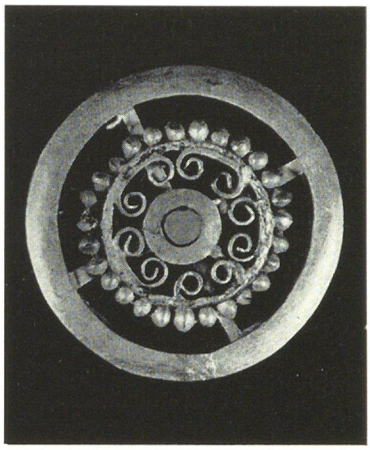
197 Oorschijven

Goud 18 kar.; 118,2 gr. ∅ 7,6.

Paar schijven met volle boord, middenmotief een turkoois omringd door twee cirkels met parelmotieven.

189

215

198 Oorschijven

Goud 18 kar.; 95,7 gr. ∅ 7,5.

Hebben als centraal motief een grote turkoois omringd door zes kleinere en door opengewerkte spiralen,

199 Oorschijven

Goud 22 kar.; 91,5 gr. ∅ 7,5.

In de vorm van koord met gepareld motief en grote turkoois in het midden.

200 Oorschijven

Goud 22 kar.; 36,4 gr. H. 5; ∅ 5.

Voorzien van kokervormige staafjes. Elke schijf is samengesteld uit acht turkooizen omrand met geparelde cirkels.

201 Oorschijven

Goud 22 kar.; 104 gr. ∅ 8.

Opengewerkt, turkoois in het midden.

202 Oorschijven

Goud 22 kar.; 108 gr. ∅ 7,5.

Opengewerkt, turkooizen in het midden.

203 Oorschijven

Goud 22 kar.; 76,5 gr. ∅ 9.

Opengewerkt, kantwerkmotief.

204 Oorschijf

Goud 22 kar.; 15 gr. H. 2,5; ∅ 4.

Fragment van een schijfvormige plaat met verschillende versieringen in drijfwerk. In het midden een vogel met turkooizen ogen en in zijn bek een hanger.

205 Oorschijven

Goud 22 kar.; 61,5 gr. ∅ 10.

Opengewerkte versiering, gekorrelde cirkels.

206 Oorschijven

Zilver. H. 4,5; ∅ 6,5.

De rand is vervaardigd uit goudparels en het middengedeelte uit mozaiek.

207 Oorschijven

Goud 22 kar.; 68,9 gr. L. 5; ∅ 5.

Voorzien van kokerstaven met afgeboorde schijven. Motieven: koorden en parels.

208 Oorschijven

Goud 22 kar.; 23 gr. L. 6; ∅ 5.

Voorzien van kokerstaafjes. De schijfoppervlakte is in vijf vakken verdeeld. Reliëfmotieven.

209 Oorschijven

Goud 22 kar.; 31,7 gr. H. 6; L. 4.

Voorzien van kokervormige staven. De rand van de schijf is gekorreld.

210 Oorschijven

Goud 22 kar.; 28,2 gr. L. 6,5; ∅ 5.

Voorzien van kokerstaven. Motief in het midden en geparelde randen.

211 Oorschijven

Goud 18 kar.; 35,7 gr. ∅ 3.

Geparelde motieven.

212 Oorschijven

Goud 22 kar.; 68,9 gr. H. 5; ∅ 5.

Voorzien van kokervormige staafjes. Afgeboorde schijven, in het midden dubbel gepareld koord.

213 Twee oorschijven

Goud 18 kar.; 2,5 gr. in totaal.

214 Oorschijven

Goud 18 kar.; 220 gr. L. 11; ∅ 13.

Voorzien van kokervormige staven. De schijven zijn kleine vlakken met versierde rand en rond uitsteeksel in het midden. Eén van de twee is beschadigd.

215 Oorschijven

Goud 22 kar.; 107 gr. ∅ 6,5.

In het midden zijn deze schijven versierd met een turkoois in goud gevat en omringd door een opengewerkt motief, bestaande uit spiralen en een geparelde cirkel. Het middenmotief staat door middel van vier staven in verbinding met de rand.

216 Oorschijven

Goud 18 kar.; totaal gewicht: 15 gr.

229

217 Oorschijf

Goud 22 kar.; 10,5 gr. ⌀ 6,5.

Helemaal «opengewerkt» stelt deze oorschijf twee personages voor met staf in de hand en onder één kroon. Hangers.

218 Oorschijven

Goud 18 kar.; 72,5 gr. H. 9,5; ⌀ 6,5.

Voorzien van kokervormige staven; godheden op de schijf.

219 Oorschijf

Goud 18 kar.; 50,9 gr. ⌀ 9.

Turkoois in het midden en vier goden.

220 Oorschijven

Goud 18 kar.; 52,8 gr. H. 8,5; ⌀ 6,5.

Voorzien van kokervormige staven. Op de schijven godheid in ceremoniegewaad en met kroon op het hoofd. Draagt de *varayoc* en andere machtstekenen.

221 Oorschijf

Goud 22 kar.; 9 gr. ⌀ 8.

Kleine godenbeelden en andere versieringen in drijfwerk. Turkoois in het midden en op de rand, vierentwintig kleinere turkooizen alle omringd door reliëfstippen.

222 Blad

Goud 22 kar.; 11,5 gr. ⌀ 11,5.

Drijfwerk. In het midden een godheid en verschillende graangewassen: maïs (sara), maniok (lumu), patate (apicho). De schijf is verdeeld in acht vakken, waarop verschillende figuren, die dezelfde graangewassen dragen, voorkomen. Waarschijnlijk is de middenfiguur de Godin Aarde, en verbeelden de vakken de kalender voor de zaaitijd (mallquini) en voor de oogst (aumu).

223 Blad

Goud 22 kar.; 12 gr. ⌀ 9,5.

Geheel in drijfwerk. In het midden godheid met grote kroon, waarop twee pikkende vogels. In het vlak graangewassen. Om het middenmotief verschillende lijstjes met dezelfde godheid. Op de binnenrand kleine gekroonde maskers.

224 Kroon

Goud 22 kar.; 313 gr. H. 41; ⌀ 19.

Opengewerkt versierde kroon met drie grote godenbeelden door banden met gekorreld motief van elkaar gescheiden. De bovenste rand is versierd met kleine goden met halvemaankronen en hangers. De kuif heeft de vorm van een *tumi*-lemmet met hangers. Aan de onderste rand padden, goden, halve manen en hangers.

225 Kroon

Goud 22 kar.; 265 gr. H. 46,5; ⌀ 18.

Verschillende opengewerkte motieven, waaronder katachtige. Drie kuiven stellen schelpen voor; twee godenbeelden; een grote kuif verbeeldt een *tumi*-lemmet; alle in reliëf versierd, voltooien de kroon.

226 Kroon

Goud 20 kar.; 89,5 gr. H. 40; ⌀ 18.

Geheel in drijfwerk, met een soort halve parels, symmetrisch geplaatst, als motief. Deze motieven komen insgelijks voor op het uitsteeksel, dat door een mensenhoofd met de kroon is verbonden.

227 Kroon

Rood goud 20 kar.; 122,7 gr. H. 33; ⌀ 18.

Geheel opengewerkt en gedreven met typische, geometrische chimu-motieven. Dergelijke motieven versieren ook de kuif. Alles is met een roodachtig patina overdekt.

228 Kroon

Goud 22 kar.; 254 gr. H. 20; ⌀ 19.

Geheel gouden, in drijfwerk versierde kroon, die in het midden versmalt. Typische versieringen uit de provincie Lambayeque.

229 Kroon

Goud 22 kar.; 249 gr. H. 20; ⌀ 19.

Gelijkt zeer goed op de voorgaande door haar vernauwende vorm en de versieringen in drijfwerk.

230 Uitgesneden kroon

Goud; 89 gr. H. 32; ⌀ 17.
Opengewerkt.

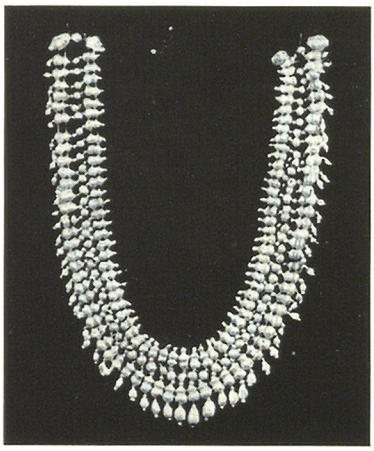
231 Kroon

Goud 18 kar.; 214 gr. H. 24; ⌀ 18.

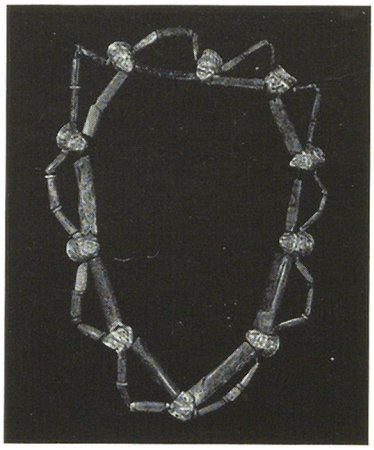
De kroon is samengesteld uit twee bo-

225

239

241

ven elkaar geplaatste rijen van tien krijgers. Zij is voorzien van een klein uitsteeksel in drijfwerk.

232 Kroon

Goud 18 kar.; 45 gr. H. 13; ∅ 14.

Grote schelp als versiering in het midden.

233 Kroon

Goud 18 kar.; 100 gr. H. 14; ∅ 15.

Versierd met katachtig dier in het midden.

234 Kroon

Goud; 92,5 gr. H. 5,5; ∅ 17.

235 Diadeem

Goud; 16,7 gr. H. 1; ∅ 17.

Versierd met hangers.

236 Kuif

Goud 18 kar.; 15,5 gr. H. 12; B. 18.

Samengesteld uit vier banden die elk in vier stroken verdeeld zijn en helemaal in reliëf bewerkt. Als siermotieven zijn gekroonde personages aangewend met bevelroeden in de handen. Sommige zijn door een graangewasmotief gescheiden. De tonelen zijn door een korrelmotief afgezet.

237 Neussieraden

Goud 22 kar.; 30,5 gr. in totaal.

238 Neussieraden

Goud 22 kar.; 9,2 gr. in totaal.

239 Halssnoer

Parels en goud; 304 gr. L. 82; B. 7,5.

Halssnoer of borstplaat. Aan de buitenste kant een rij van zeventig parels die naar het midden toe dikker worden van 0,5 tot 1,5. Aan de binnenste kant zeventig kleinere parels. Tussen deze twee rijen parels tonvormige goudstukken op twee rijen. Daartussen een rij gouden bollen en andere kleinere bollen. Aan het sluitstuk: vier mensengezichten in goud. Het halssnoer bestaat in zijn geheel uit zeshonderd dertig delen.

240 Halssnoer

Goud en turkooizen. L. 53.

Gevormd door een net van gouden parels en turkooizen.

241 Halssnoer

Turkooizen en goud. L. 46, dubbel.

Samengesteld uit grote buisvormige turkooizen, aan andere stukken uit turkoois vastgehecht door tien gouden padden.

242 Halssnoer

Goud 18 kar.

Breed halssnoer bestaande uit drie rijen gouden parels en langwerpige korrels uit hetzelfde metaal.

243 Halssnoer

Goud 18 kar.; 273,8 gr. L. 30.

Bestaande uit acht rijen gouden parels, op twee plaatsen door staafjes verbonden.

244 Halssnoer

Goud 18 kar.; 105,9 gr. L. 49, dubbel.

Bestaat uit een rij gouden klosjes.

245 Halssnoer

Goud 18 kar.; 159,2 gr. L. 86,5, dubbel.

Bestaat uit bollen met reliëfstippels versierd.

246 Halssnoer

Goud en lazuursteen. L. 44, dubbel.

Samengesteld uit buisjes in lapislazuli, goudparels en grote stenen uit lavaglas.

247 Halssnoer

Goud en amethisten. L. 38, dubbel.

Samengesteld uit eenenvijftig donkere bewerkte amethisten, die afwisselen met vierenvijftig ronde gouden parels.

248 Halssnoer

Goud, meerschuim, schelpen. L. 54, dubbel.

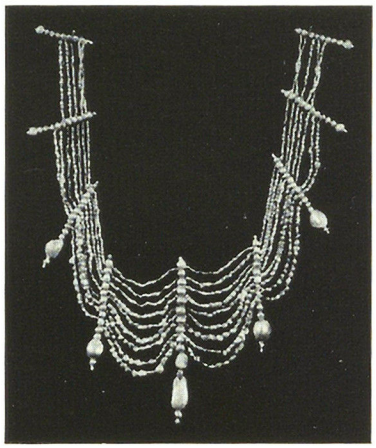
Bestaat uit drie rijen gevlochten schelpen, meerschuimen hangers en gouden bollen.

249 Halssnoer

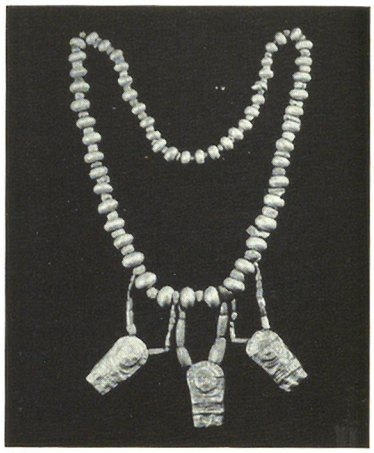
Stenen en goud. L. 84, dubbel.

Halssnoer uit amber, turkooizen, rode schelpen en ronde gouden bollen.

255

257

250 Halssnoer

Goud, schelpen, keramiek. L. 54, dubbel.

Halssnoer van schelpen en zes buisjes in keramiek. Een godenbeeldje uit rode schelp dient als hanger. De buisjes en de godheid bevinden zich beide tussen twee gouden bollen.

251 Halssnoer

Goud en schelpen. L. 34, dubbel.

Halssnoer uit gouden plaatjes van witte schelpen met kleine trommen.

252 Halssnoer

Turkooizen. L. 41, dubbel.

Dubbele rij turkooizen en hanger eindigend in een duif.

253 Halssnoer

Goud 22 kar.; 73 gr. L. 35, dubbel.

Gevormd uit gouden buisjes en bolletjes en versierd in het midden met een godheid uit lazuursteen.

254 Halssnoer

Goud en turkooizen. L. 40, dubbel.

Halssnoer gevormd uit gouden godenbeeldjes en turkooizen.

255 Halssnoer

Parels en goud. L. 60, dubbel.

Dit halssnoer is samengesteld uit dertienhonderdtwintig veelkleurige parels over verschillende snoeren verdeeld en omlijst door negen staafjes uit gouden parels. De middelste vijf staafjes lopen uit op groene en paarse parels.

256 Halssnoer

Goud 22 kar.; 91 gr. L. 29, dubbel.

Bestaat uit vier rijen langwerpige en ronde gouden parels en is in het midden versierd met een godenbeeld uit turkoois.

257 Halssnoer

Goud en turkooizen; 184 gr. L. 51,5, dubbel.

Samengesteld uit zevenenvijftig gouden pastilles en zevenenvijftig turkooizen. Drie rijen turkooizen elk versierd met een godenbeeld in drijfwerk voltooien het snoer.

258 Halssnoer

Goud 22 kar.; 75,5 gr. L. 60, dubbel.

Samengesteld uit ruitachtige goudkorrels versierd met reliëfpunten. Een gouden hanger van 2,4 gr. 22 kar., in de vorm van een vliegende vogel met ingelegde turkooizen ogen, is in het midden vastgehecht.

259 Halssnoer

Goud 22 kar.; 125 gr. L. 77, dubbel.

Samengesteld uit kleine bollen en belletjes.

260 Halssnoer

Goud 22 kar.; 155 gr L. 54, dubbel.

Bestaat uit achtenzestig bollen van verschillende grootte. De hanger is samengesteld uit vier buisjes, drie halve bollen en twee plaatjes. Hij loopt uit op een epileertang in goud in de vorm van een vogel.

261 Halssnoer

Goud; 163,1 gr. L. 73, dubbel.

Afwisselend samengesteld uit bollen en buisjes, waarvan de omvang geleidelijk vermeerdert.

262 Halssnoer

Goud 22 kar.; 63,5 gr. L. 43, dubbel.

Bestaat uit buisjes van paarse en oranje schelpen, die afwisselen met gouden korenaren. Twee gouden buisjes, uitlopend op padden in hetzelfde metaal, vier geribde trommen, een effen trom vormen het midden van het juweel, dat van een hanger (gezicht) voorzien is.

263 Halssnoer

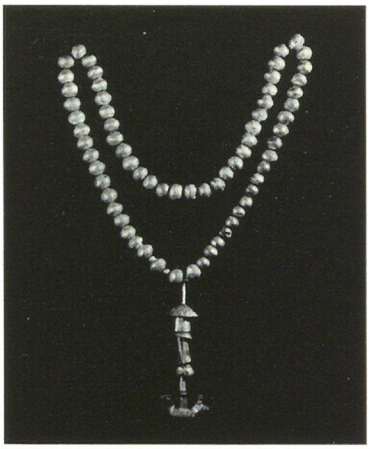
Goud en lazuursteen. L. 86, dubbel.

Samengesteld uit gouden bollen en buisjes van lazuursteen en eindigend in een epileertang.

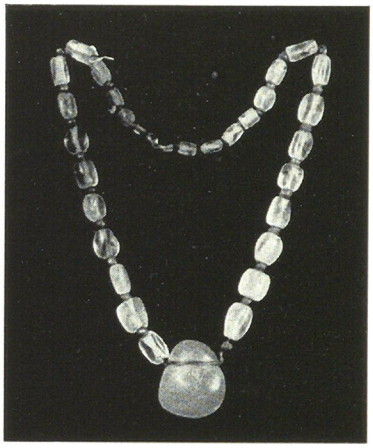
264 Halssnoer

Goud en zilver; 198,5 gr. L. 70, dubbel, hanger 42.

Bestaat uit gouden tonnetjes en bollen, die afwisselen met massieve zilveren pastilles. Als hanger een epileertang, opgehangen aan een reeks tonnetjes en bollen uit goud en zilver.

260

270

265 Halssnoer

Goud; 95,7 gr. L. 19, dubbel.

Samengesteld uit zestien gouden bollen van 3 cm diameter.

266 Halssnoer

Goud en lazuursteen. L. 37, dubbel.

Vierendertig buisjes van lazuursteen afwisselend met drieëndertig gouden bollen.

267 Halssnoer

Goud 22 kar.; 68 gr. L. 47, dubbel.

Bestaat uit buisjes die alle versierd zijn met drie ringen.

268 Halssnoer

Goud. L. 56,5, dubbel.

Een gebochelde godheid in turkoois is als hanger aangebracht.

269 Halssnoer

Goud en git. L. 48, dubbel.

Bewerkte gouden buisjes en anthracietparels.

270 Halssnoer

Stenen en zilver. L. 38, dubbel.

Eenendertig parels uit bergkristal wisselen af met eenendertig zilveren bollen. In het midden bevindt zich een grote gele kwartssteen, aan het snoer vastgehecht door middel van een champidraad (op koper gelijkend metaal).

271 Halssnoer

Goud 22 kar.; 121,5 gr. L. 46, dubbel.

Vervaardigd uit achtendertig bijna witte goudkorrels, van verschillende grootte, waarvan de grootste een diameter van 4 cm. heeft.

272 Halssnoer

Goud en turkooizen. L. 37, dubbel.

Samengesteld uit blauwe turkooizen en tweeëndertig gouden bollen. Eindigt in een hanger van parelmoermozaiek, rode schelp en turkooizen, waaraan een turkoois hangt die bovenaan met twee gouden bollen geflankeerd is.

273 Halssnoer

Goud 22 kar.; 215 gr. L. 40, dubbel.

Gemaakt uit grote bollen en ruitvormige kralen. Rood patina.

274 Halssnoer

Turkooizen en goud. L. 45, dubbel.

Bestaat uit turkooizen pastilles die afwisselen met zestig gouden bollen. Sluitstuk gemaakt uit twee gouden gezichten. In het midden van het juweel een grote turkoois, waaraan zestien kleine, geribde trommen en ook turkooizen hangen. Een pad in drijfwerk vormt het onderste gedeelte van de hanger.

275 Halssnoer

Goud en amethisten. L. 35, dubbel.

Samengesteld uit negenenveertig lichte, bijna witte amethisten, die afwisselen met zevenenzestig gouden bollen.

276 Halssnoer

Goud 22 kar.; 42,7 gr. L. 64, dubbel.

Samengesteld uit bollen en bellen.

277 Halssnoer

Goud en lazuursteen. L. 76, dubbel.

Is samengesteld uit lange buizen van lazuursteen en goudstukken.

278 Halssnoer

Goud 22 kar.; 110,5 gr. L. 54, dubbel.

Is samengesteld uit gouden bolletjes en epileertangetjes.

279 Halssnoer

Goud, kristallen schelp. L. 61, dubbel.

Parels uit wit bergkristal, waartussen vijfendertig gouden bollen gevoegd zijn. In het midden van het halssnoer vier buisjes uit schelp, acht belletjes in kegelvorm. Twee hiervan zijn opgehangen aan een vogeltje met koralen ogen, dat op zijn beurt is vastgehecht aan de middelste bol van het snoer door vier gouden buisjes.

280 Halssnoer

Goud 22 kar.; 155,5 gr. L. 34, dubbel.

Bestaat uit gouden klosjes.

281 Halssnoer

Goud en turkooizen; 60,5 gr. L. 38, dubbel.

Afwisseling van gouden aren en turkooizen.

286

295

282 Halssnoer

Parelmoer en bergkristal.

Het snoer bestaat uit trapezium-vormige parelmoerplaatjes en parels en buisjes uit bergkristal.

283 Halssnoer

Schelpen en goud. L. 42.

Halssnoer samengesteld uit gouden parels, twee aan twee tussen rode schelpen ingevoegd. Beneden aan het snoer kleine geribde trommen, waaraan drie epileertangen, waarvan één de vorm van een vogel heeft, opgehangen zijn.

284 Halssnoer

Goud en amethisten. L. 46, dubbel.

Bestaat uit zesentwintig amethisten die met hetzelfde getal goudparels afwisselen.

285 Halssnoer

Goud 22 kar. L. 54, dubbel.

Bestaat uit een rij gouden korrels in ruitvorm.

286 Halssnoer

Goud 22 kar.; 174,5 gr. L. 41, dubbel.

Bestaat uit een rij gouden parels, waaraan acht godenbeeldjes, ingelegd met turkooizen, opgehangen zijn. Onderaan het snoer een groter beeldje, eveneens met turkooizen inlegsels.

287 Halssnoer

Goud 18 kar. L. 20, dubbel.

Halssnoer bestaande uit een rij gouden buisjes.

288 Halssnoer

Goud 18 kar. L. 20, dubbel.

Halssnoer bestaande uit een rij gouden buisjes.

289 Halssnoer

Metalen en edelstenen. L. 50,5, dubbel.

Halssnoer vervaardigd uit zilveren buisjes, turkooizen, schelpen, gouden parels en hangers in «champi» (een soort koper).

290 Halssnoer

Goud, bergkristal en amethisten.

Open halssnoer vervaardigd uit bergkristal, amethisten en gouden parels.

291 Halssnoer

Goud en smaragd. L. 40, dubbel.

Bestaat uit tweeënvijftig goudkorrels 22 kar., ruitvormig en versierd met reliëfpunten en afwisselend met tweeënvijftig kleine smaragden. Een hanger, gevormd door vijf gouden bollen, van elkaar gescheiden door drie smaragden en aan het uiteinde van een grote smaragd voorzien, voltooit het juweel.

292 Halssnoer

Goud 16 kar.; 214 gr.

Halssnoer samengesteld uit negen grote gouden bollen, roodachtig patina.

293 Halssnoer

Goud en turkooizen. L. 101,2, dubbel.

Dubbel halssnoer bestaande uit gouden parels en turkooizen die elkaar afwisselen.

294 Halssnoer

Kwarts. L. 39, dubbel.

Halssnoer uit kwarts, van roze tot groen, en gouden korrels. Hanger met diermotief.

295 Halssnoer

Goud en turkooizen. L. 31, dubbel.

Halssnoer of borstplaat samengesteld uit zestien turkooizen plaatjes verbonden door drie rijen gouden parels.

296 Epileertangetje

Goud en zilver; 43 gr. L. 10; B. 6.

Stelt een godheid voor die in zijn éne hand een vaas en een stok houdt. Zijn andere hand ontbreekt. Kroon en tang zijn in halve-maanvorm.

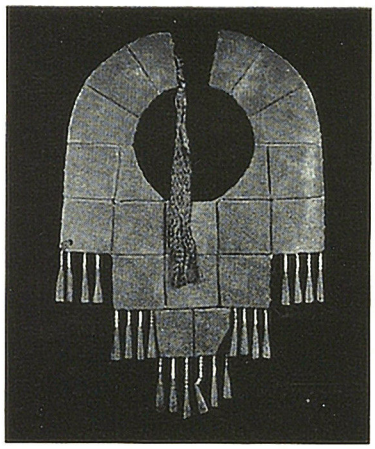
297 Epileertangetje

Goud en champi (op koper gelijkend metaal). L. 10; B. 7.

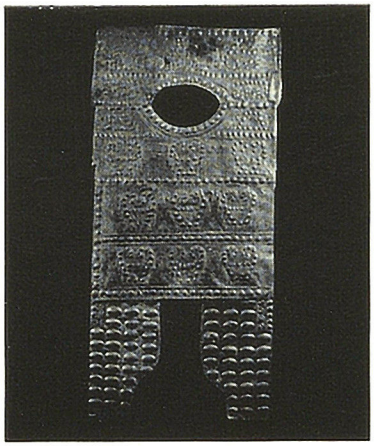
Het kleed, de kroon en de oorschijven zijn uit goud. Groene patina.

297

309

314

298 Epileertang

Goud 18 kar.; 102,2 gr. L. 11,5; B. 14.

Grote epileertang met godheid die acht spiralen op het hoofd draagt.

299 Epileertangen

Goud 22 kar.; 67,5 gr. in totaal.

Drie van deze epileertangen zijn langwerpig van vorm, de vierde maansikkelvormig, de vijfde verbeeldt een duif.

300 Epileertangen

Goud 18 kar.; 18 gr. in totaal.

Drie tangen, waarvan één de vorm van een duif heeft.

301 Drie epileertangen

Goud 22 kar.; 19 gr. in totaal.

Een is uit goud en zilver vervaardigd.

302 Vier epileertangen

Goud 22 kar.

303 Epileertangen

Goud 22 kar.; 17,5 gr. in totaal.

Vier epileertangen van verschillende vorm.

304 Vijf epileertangen

Goud 22 kar.; 7,5 gr.

305 Epileertang

Goud 22 kar.

306 Drie epileertangen

Goud 22 kar.; 20,5 gr. in totaal.

307 Vier epileertangen

Goud 22 kar.; 23 gr. in totaal.

308 Grote borstplaat

Goud 20 kar.; 275 gr. H. 49; B. 78.

Vertoont een halve-maan-vorm om schouders en borst te bedekken en daalt in rechthoek op de borstholte. Helemaal in drijfwerk met diermotieven; aan de uiteinden opengesperde muilen; in het midden vier hangers, rode en zwarte patinavlekken.

309 Borstplaat

Zilver. H. 45; B. 31.

Borstplaat samengesteld uit twintig zilveren platen op een weefsel genaaid en voorzien van een koord voor het omhangen. Onder aan het borststuk tweeëntwintig draden met gekleurde schelpen, waaraan tweeëntwintig zilveren belletjes hangen.

310 Borstplaat

Goud 22 kar.; 81,5 gr. H. 10; B. 17,5.

Heeft de vorm van een *tumi*-lemmet.

311 Borstplaten voor vrouwen

Goud 12 kar.; 54,7 gr. ⌀ 18 en 11.

312 Gordel

Goud 22 kar.; 191,2 gr. L. 80,5.

Ceremonie-gordel bestaande uit vijftig kleine mensengezichten in drijfwerk en uit veertig gegraveerde cylindertjes die vijfendertig kolommen vormen, aaneengevoegd door vierhonderd zevenentachtig gouden parels van verschillende afmetingen.

313 Gordel

Goud op fluweel. L. 164.

Gordel (chumpi) in roodwollen fluweel met gele, groene en blauwe ornamenten. Is versierd met elf gouden stukken, 18 kar. - L. 11,5, in de vorm van hoektanden en op gelijke afstanden van elkaar geplaatst.

314 Ceremoniegewaad

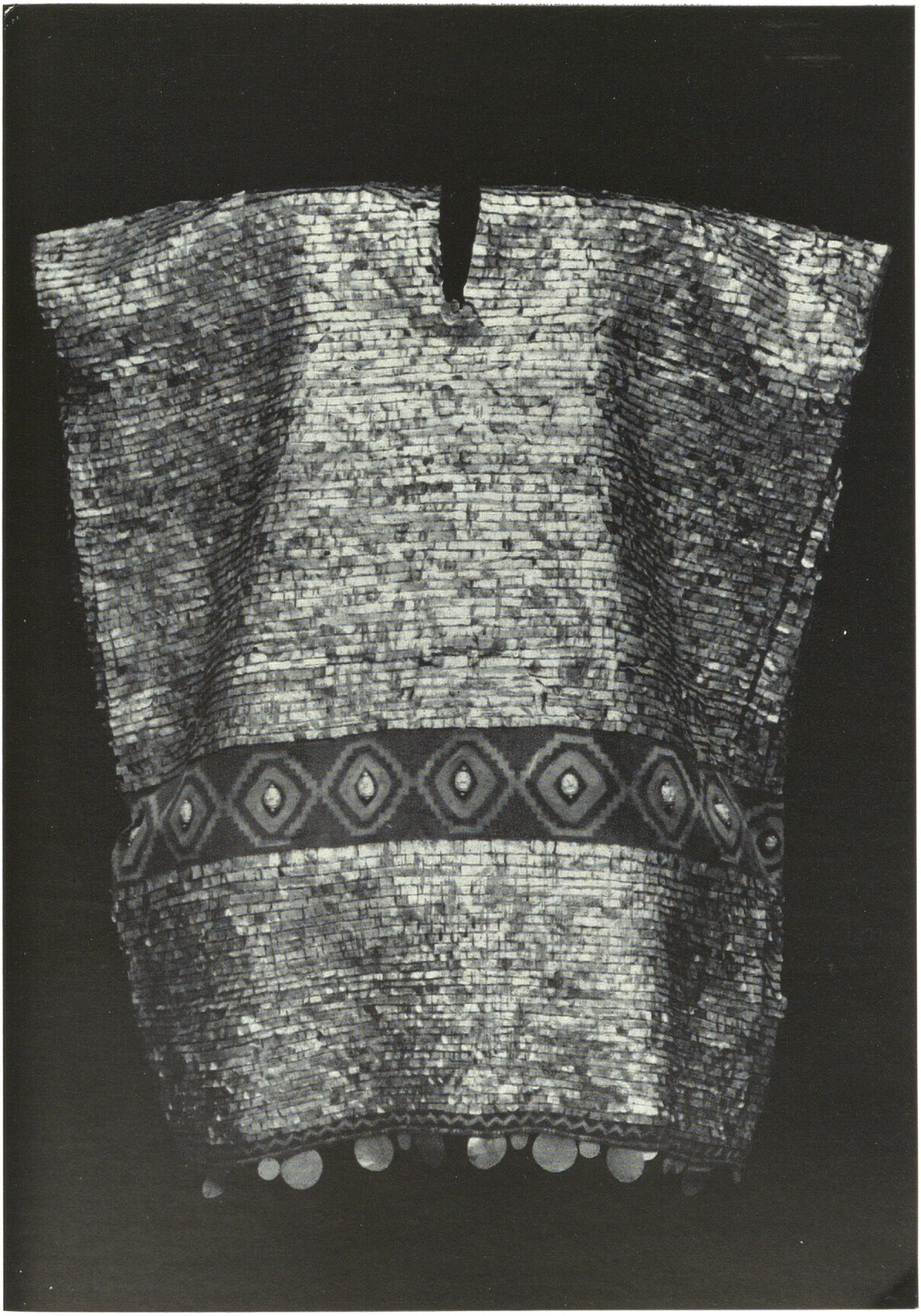
Goud. H. 87; B. 43.

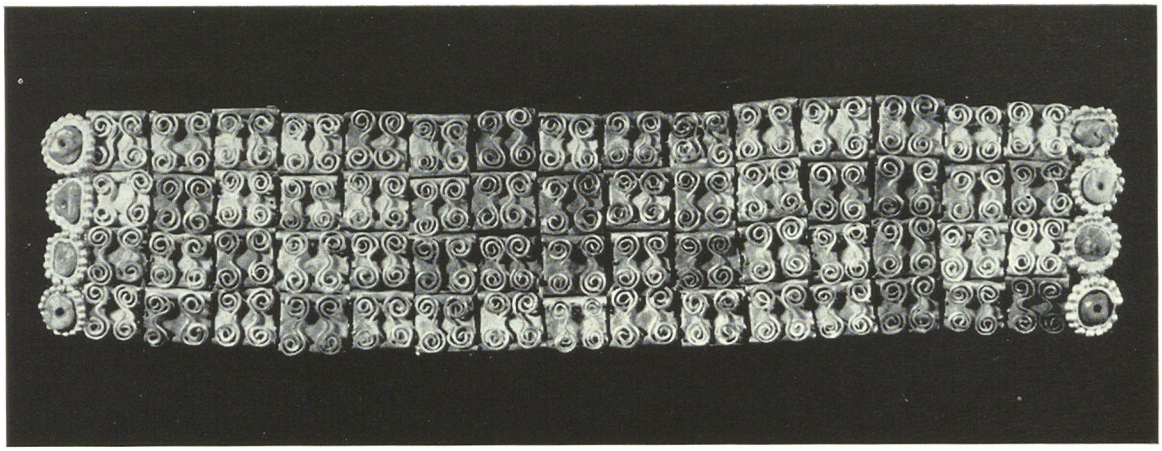
Ceremoniegewaad samengesteld uit rechthoekige stukken, waarvan in sommige hals- en beenopeningen gesneden zijn, in drijfwerk versierd met chimumotieven. Overblijfsel van beschildering, zwak goudgehalte.

315 Tuniek

Goud 18 kar. L. 100; B. 85.

Weefsel van kastanjekleurig doek, waarop als schubben dertienduizend goudplaatjes vastgenaaid zijn. Rode franje met zestien gouden mensenfiguurtjes (22 kar.) in het midden van de tuniek. Hersteld. Werd gebruikt door de hogepriesters tijdens de rituele feesten.

319

316 Ceremonietas

H. 57; B. 22.

Met gouden vierkantjes bestikt.

317 Tas

Weefsel en goud. H. 19; B. 26.

Tas uit weefsel bestikt met gouden plaatjes.

318 Armband

Goud en zilver. L. 15; B. 5,5.

Bestaat uit drie zilveren en twee gouden stroken in één plaat. Onzichtbaar gelast.

319 Armband

Goud 22 kar.; 67 gr. L. 20,5; B. 4,5.

Samengesteld uit vier rijen vierkante goudstukken versierd met filigraan. Turkooizen aan de uiteinden.

320 Armband

L. 20; B. 2.

Uit goud en zilver met inlegsels van turkoois.

321 Armband

Goud 22 kar.; 23 gr. L. 18; B. 1,5.

Bestaat uit één rij gouden plaatjes met gouden parels afgezoomd.

322 Armbanden

Goud 18 kar.; 34,5 gr. L. 12.

Beide hebben de vorm van een worm.

323 Zeven ringen

Goud 18 kar.; 12 gr. in totaal.

324 Scepter

Goud 16 kar.; 84,2 gr. L. 72,5 ∅ 2.

Vertoont gegraveerde diermotieven op verschillende stroken. Herhaalde malen komen dezelfde composities voor.

325 Werptuig

Hout en goud. L. 46.

Speerwerptuig uit palmhout versierd met gouden ringen. Haakje uit bergkristal, vizierkorrel in de vorm van een duif.

326 Werptuig

Goud 22 kar. L. 42.

Pijlschiettuig (estolica) bestaande uit houten binnenste en overtrokken met gouden blad, versierd met mochica-motieven in drijfwerk. Het haakje is versierd met een papegaai (pivitu) in koper en de rand met een godenbeeldje met koralen ogen en gouden tong (ccallo).

327 Fragment van werptuig

Lazuursteen. L. 15.

Kokervormig fragment uit lazuursteen, waarschijnlijk van een estolica, versierd met chimu-motieven.

328 Haakje van werptuig

Steen. H. 8,5.

Haakje van estolica gesneden in vogelvorm.

329 Haakje van werptuig

Amethist. H. 8.

330 Tumi

Goud 22 kar.; 516,5 gr. L. 40; B. 21.

Het hecht van deze ceremonie-*tumi* stelt een godheid voor, waarschijnlijk Naym-Lap, rechtop op het gevest van het mes, met open armen. De opengewerkte kroon is rijk met turkooizen bezet. Aan de keerzijde acht hangers in de vorm van belletjes. Gevonden in de streek van Illimo, departement van Lambayeque.

331 Tumi

Goud en zilver; 335,9 gr. L. 33,5; B. 14.

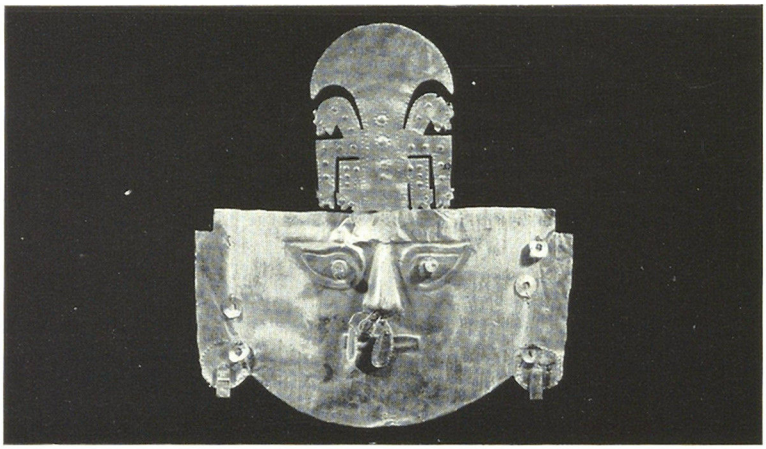
Gouden heft, zilveren lemmet, turkooizen.

332 Tumi

Heft in geplet goud 20 kar.; 264 gr. (totaal gewicht). L. 27,5; B. 10.

Heft in de vorm van het hoofd van een godheid, waarschijnlijk Naym-Lap. Kapsel bewerkt in filigraan en drijfwerk met inlegsels van blauwe turkooizen. Hangers aan de oren. Keerzijde met ingezette turkooizen. Zwart-zilveren lemmet, waarop afwisselend gouden rechthoeken over elkaar liggen.

342

333 Tumi

Goud 22 kar.; 459 gr. L. 35; B. 12,5.

Ceremonieel snijmes, bestaande uit een kort lemmet met daarboven het halve lichaam van een vrouwelijke godheid. Zij draagt turkooizen *orejeras* en een kroon met bovenaan twee gouden schelpen en een turkooizen schelp. Het *tumi*-heft omvat steentjes en metaalbrokjes om geluid te maken.

334 Tumi

Goud en zilver; 329 gr. L. 34; B. 12.

335 Tumi

Gouden heft; 250 gr. H. 30,5; B. 12.

Handvat in de vorm van vicuñaschaap.

336 Tumi

Zilver. L. 31; B. 15,5.

Zilveren *tumi* met gouden biesje. Randen afgeboord met ronde versieringen. Mes beschadigd.

337 Tumi

Gouden heft 22 kar.; totaal gewicht: 101 gr. L. 11,5; B. 6.

Heft bestaande uit een gevest met ingelegde turkooizen en daarop twee muskuszwijnen met een bel aan de nek. Hun ogen zijn van koraal en hun lijf is met ingezette turkooizen versierd.

338 Tumi

Goud en zilver; 91,5 gr. L. 28.

Tumi in goud en zilver, heft in de vorm van een vos.

339 Tumi

Goud en zilver; 202,7 gr. L. 23; B. 10.

340 Tumi

Goud 20 kar.; 173 gr. L. 24; B. 13,5.

Het heft is opengewerkt met verschillende tekening op twee rijen en de *tumi* is helemaal door een koperachtig patina overdekt.

341 Tumi

Goud 22 kar.; 480 gr. L. 22; B. 13.

Aan beide zijden geheel gegraveerd. Dezelfde godheid komt voor op het heft en op het lemmet.

342 Dodenmasker

Goud 16 kar.; 247,7 gr. H. 43; B. 40,5.

Streek van Lambayeque. Sporen van rode beschildering. De iris van het oog is een turkoois, de pupil een smaragd. De neusring is uit een in goud gevatte turkoois en twee gouden hangers samengesteld. De oren zijn versierd met rechthoekige platen uit gemarmerde steen in goud gevat.Boven op het masker staat een spits met diermotieven, zoals bij de kronen voorkomt. De versiering is gedreven.

343 Dodenmasker

Goud 22 kar.; 860 gr. H. 39; B. 64.

Gemaakt uit één stuk, vertoont overblijfselen van rode en groene beschildering. De trekken zijn in reliëf. Er zijn gaten in het masker, waarin vroeger waarschijnlijk versiersels vastgehecht waren.

344 Dodenmasker

Goud 22 kar.; 372 gr. H. 28,5; B. 48.

Vertoont overblijfselen van rode en groene beschildering en draagt hangers onder de neus. Zijkanten versierd met reliëfpunten; de pupil van de ogen is door uitsteeksels aangeduid.

345 Masker met kuif

Goud 16 kar.; 163,7 gr. H. 38; B. 40.

Turkooizen ogen, *nariguera* uit turkoois met twee hangers. Zes andere hangers zijn bovendien aan de zijkanten vastgehecht. Kuif met vier franjes, reliëfmotieven.

346 Gepolychromeerd masker

Goud 18 kar.; 94 gr. H. 22,5; B. 38.

Hangers aan de neus, die zelf aan het masker vastgehecht is.

347 Spits

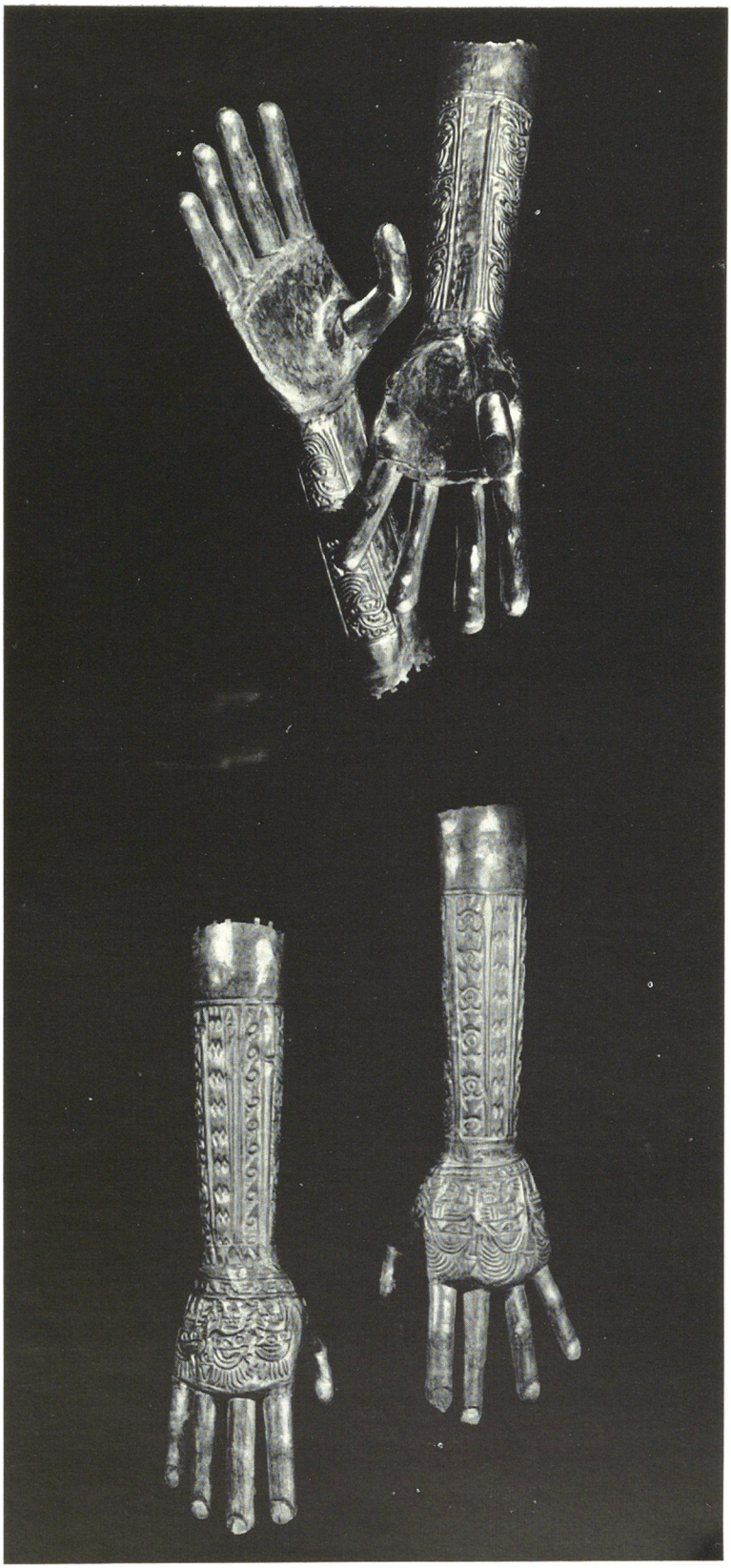
Goud 22 kar.; 75,5 gr. H. 25; B. 8.

Rechthoekige plaat voorzien van een grote driehoekige plaat en zes ronde hangers.

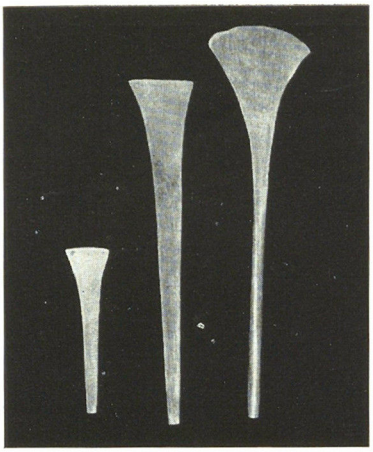
348 Handen

Goud 22 kar.; 1.619 gr. in totaal. L. 54; B. 20.

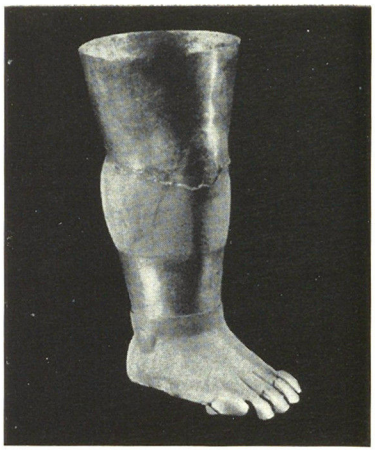
Twee handen en voorarmen. Handpalmen en vingers met duidelijk getekende nagels zijn glad. De rug van de handen is versierd met goden in reliëf. De voorarmen zijn versierd met diermotieven. Sporen van verkalkt zilver op de nagels.

348

356

357

349 Kam

Weefsel en goud.

350 Spiegel

Goud 18 kar.; 19 gr. ∅ 7,6.

351 Zeven bellen

Goud 22 kar.; totaal gewicht 26,7 gr.

Vier grote en drie kleine bellen. Elk met twee gezichten in reliëf.

352 Rinkelbellen

Verguld koper; 24 gr. ∅ 5.

De bel heeft de vorm van een godenhoofd met misvormde oren, waaraan padden met spinnepoten hangen. Groenachtige patina.

353 Lepeltje

Goud 22 kar. L. 8; ∅ 6.

Steel versierd met een hert en twee vogeltjes.

354 Weegschaal

Goud en zilver. ∅ 5,7.

355 Weegschaal

Koper en goud. ∅ 3,5.

Weegschaal van koper met gouden schalen.

356 Heelkundige instrumenten

Goud 18 kar.; 114 gr. in totaal. L. 13, 11 en 5.

Drie schedelboren.

357 Recipiënt

Goud en zilver. H. 19; ∅ 9.

Heeft de vorm van een been. De nagels aan de tenen, de bovenrand en de middenstrook zijn van goud.

358 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 29,6 gr. H. 11; B. 12.

God met halve-maankroon. Houdt in de éne hand een vaas (askilla), in de andere een maiskolf. Gekleed in ceremoniegewaad dat men aan- en uitdoen kan.

359 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 7 gr. H. 8; L. 8,5.

Zelfde beeld als het voorgaande. Houdt in zijn ene hand een soort scepter (chawa) waarvan het boveneind uit een mensenhoofd en een recipiënt bestaat. De andere hand houdt een maïskolf vast.

360 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 1,2 gr. H. 3,5; B. 3,5.

Godheid met halve-maan als kapsel.

361 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 5,7 gr. H. 4,5; B. 4.

Draagt een halve-maankroon en ceremoniegewaad. Waarschijnlijk een *orejera*-fragment.

362 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 3,1 gr. H. 4; B. 4.

De godheid houdt twee vazen met schaalvormige hals in de handen. Zij is gekleed in ceremoniegewaad, en draagt een halve maankroon op het hoofd.

363 Godenbeeldjes

Goud 18 kar.; 2,5 gr.

Orejeras-fragmenten.

364 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 2 gr. H. 4; L. 3.

Onvolledige kroon.

365 Goden en duif

Goud 18 kar.; 9,7 gr. in totaal.

Twee goden met halve-maankroon met hangers en een duif.

366 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 0,6 gr. H. 3; L. 1,5.

Stelt een danser voor met verwrongen benen en met halve-maankroon op het hoofd.

367 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 3,3 gr. H. 3; B. 3.

Danser met dubbele kroon. Aan de uiteinden van de halve-maankroon, hangers met mensenkop. De god draagt een knevel en een masker met apenkop.

382

368 Godenbeeld

Goud 22 kar.; 1,7 gr. H. 4; B. 4.

In profiel gezien, met kroon.

369 Godenbeeld

Witte steen. H. 7,5.

370 Godenbeeld

Turkoois. H. 6; B. 12.

Beeldje uit turkoois in de vorm van *pecari*.

371 Twee sieraden

Goud 18 kar.; 12 gr. L. 7,5.

372 Twee fragmenten van sieraad

Goud 18 kar. H. 4,5.

Holle sieraden in de vorm van cactus met takken.

373 Jaguar

Goud 18 kar.; 23 gr. H. 3,5; L. 10,5.

Herkomstig uit Chongoyape, departement van Lambayeque. Gouden jaguar met hangers.

374 Maïs

Goud 22 kar.; 5,5. gr

375 Fragment

Goud 22 kar.; 1,8 gr. H. 1,5; L. 4.

Lijst met gekorrelde rand waarin twee gekroonde mensenhoofden. Waarschijnlijk fragment van *orejera*.

Chancay

376 Masker voor mummie

Weefsel en goud. H. 51; B. 47.

Ogen, mond, neus en andere versieringen zijn van goud.

377 Overschoenen

Weefsel en zilver. H. 11,5; B. 6,8.

Weefsel bestikt met bewerkte zilveren vierkanten.

378 Tas

Weefsel, zilver en schelpen. H. 50; B. 22.

Tas van weefsel bestikt met vierkantjes bewerkt zilver en met schelpen.

379 Versiersel

Schelpen. ∅ 15.

Klein rond weefsel uit concentrische kringen van schelpen in verschillende kleuren.

Inca

XIV tot XVIe

380 Spelden

Goud 18 kar.; 76,2 gr. in totaal. L. 29- B. 13,5.

Deze grote spelden (tupus) met schijf; vormige kop dienden tot het vasthechten van de mantels (lliclla), die tot de traditionele vrouwenkleding behoorden. Ze werden ook gebruikt voor het vastspelden van het kapsel. Gevonden in de streek van Paucartambo.

381 Spelden

Goud 18 kar.; 83,7 gr. L. 36,5; B. 7.

Kleine spelden met discusvormige kop, bedekt met koperachtige patina.

382 Vier mannelijke figuurtjes

Goud 16 kar.; 8,5 gr.; 8 gr.; 8 gr.; 7 gr.

De drie grootste figuurtjes stellen *orejones* voor met het typische kapsel van de Inca-cultuur; het kleinste, in massief goud 18 kar., is het beeld van een kreupele met zijn stok.

383 Vier vrouwelijke figuurtjes

Goud 18 kar.; 10,3 gr. H. 6,5. 7 gr.; H. 6,6. 7 gr.; H. 6. 1,7 gr.; H. 3.

Godenbeeldjes uit Cuzco.

384 Twee goden

Goud 18 kar.; 511,2 gr. samen. H. 9, B. 3.

Typische *cusqui*-godheden, in stoffen gewikkeld aangetroffen in de graven in de streek van Cuzco.

385 Groot vrouwelijk godenbeeld

Goud 16 kar.; 106 gr. H. 15.

386 Godenbeeld uit Cuzco

Goud 12 kar.; 197 ,7 gr. H. 22,5; B. 13.

Beeld uit dikke metalen banden, met gespreide armen en rood beschilderd gezicht. Het draagt de typische haartooi van de Inca-cultuur. Duidelijke sporen van groene patina.

387 Drie lamafiguurtjes

27,5 gr. in totaal. H. 6,5 en 4,5.

388 Drie potjes

Goud 18 kar.; 5,7 gr. in totaal. L. 1,5; L. 2.

385

HET GOUD VAN PERU

15 december 1962 – 10 februari 1963

CENTRAAL MUSEUM UTRECHT